

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวรรณคดีมรดกเรื่องขุนช้างขุนแผนและพระอภัยมณีผู้วิจัยได้พบลักษณะพฤติกรรมของตัวละครที่เกี่ยวกับความคลาดทางอารมณ์ซึ่งมีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีมรดก
 - 1.1 ขุนช้างขุนแผน
 - 1.2 พระอภัยมณี
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีวิชากรณ์
 - 2.1 ความหมายของวรรณคดีวิชากรณ์
 - 2.2 แนวทางในการวิจารณ์วรรณคดี
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความคลาดทางอารมณ์
 - 3.1 ความหมายของความคลาดทางอารมณ์
 - 3.2 ลักษณะและองค์ประกอบของความคลาดทางอารมณ์
 - 3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของความคลาดทางอารมณ์
4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูบุตร
 - 4.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู
 - 4.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู
 - 4.3 ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู
5. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - คัมมีสาระสำคัญดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีมรดก

วรรณคดีมรดก เป็นคำที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นรายวิชา ท 033 ตาม หลักสูตรภาษาไทย พ.ศ. 2524 หมายถึง “วรรณคดีที่ได้รับการยกย่องกันมาหลายชั่วอายุคนในด้าน วรรณศิลป์กับในด้านที่แสดงค่านิยมและความเชื่อในสมัยของบรรพบุรุษ ส่งเสริมให้เปรียบเทียบ ชีวิตมนุษย์ในสมัยของบรรพบุรุษกับชีวิตในปัจจุบัน” กระทรวงศึกษาธิการจัดให้นำบางตอนมา บรรจุไว้ในหนังสือเรียนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา เช่น เอกสารเรื่องบุนช้างบุนแพน กลอนนิทาน เรื่องพระภัณฑ์ บทละครเรื่องอิเหนา เป็นต้น วรรณคดีจึงเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างและสืบสานเรื่องราว ของชีวิตวัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องหรือสะท้อนความเป็นมนุษย์ด้วยกลวิธีการใช้ ถ้อยคำ สำนวน ภาษา ซึ่งมีความเหมือนหรือแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลมาย

บรรเทา กิตติศักดิ์ และกัมพูชนາฎ ปرمกมล (2535) สรุปถึง คุณค่าของวรรณคดีมรดก ไว้ว่า วรรณคดีมรดกแต่ละเล่มต่างก็มีคุณค่าทางสังคมแตกต่างกันออกไป ผู้อ่านวรรณคดีมรดก นอกจากจะได้รับรสแห่งความ ไฟarefa เพราะเพรี้งของภาษาความสนุกสนานเพลิดเพลินอันเป็น คุณค่าทางอารมณ์แล้ว วรรณคดีมรดกยังให้ความรู้ทางประการและคุณค่าทางด้านสังคม จนอาจ กล่าวได้ว่าเป็นมรดกทางสังคมด้วยคุณค่าทางสังคม ได้แก่ คุณค่าทางศิลป์วัฒนธรรม ประเพณี คุณค่าที่แสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่บรรพบุรุษ คุณค่าด้านปรัชญาและความเชื่อในธรรมชาติ ของมนุษย์ วรรณคดีมรดกจึงเป็นหนังสือที่ได้แสดงถึงความรู้สึกนึกคิด เรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ ที่ประสบมา ทำให้ผู้อ่านเกิดอรรถรส เกิดความซาบซึ้งในจิตใจ ได้ข้อคิดทำให้เห็นโลกและชีวิต กว้างขึ้น ทั้งยังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินอีกด้วย

บุนช้างบุนแพนเป็นวรรณคดีที่ได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโนร่าว่าเป็นยอดของ กลอนเสภาและถือว่าเป็นวรรณคดีที่ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน เพราะมีเนื้อเรื่องที่สนุกสนาน น่าติดตาม เนื้อเรื่องแสดงถึงความรัก การต่อสู้ การใช้ไสยาสาคร์ของตัวละครเอก ซึ่งที่มาของ วรรณคดีเรื่องบุนช้างบุนแพนนี้เชื่อว่าแต่เดิมจากเรื่องจริงที่เกิดขึ้นจริงในสมัยกรุงศรีอยุธยาเล่าสืบ ต่อกันมา

ทั้งนี้มีผู้ศึกษาวรรณคดีเรื่องบุนช้างบุนแพนและพระอภัยณ์เช่น ได้รับการยกย่องว่าเป็น วรรณคดีมรดกที่มีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ดังที่ ประจักษ์ ประภาพิทยากร (2527:7) กล่าวถึง วรรณคดี เรื่องบุนช้างบุนแพน ไว้ว่า เป็นวรรณคดีที่มีความสมนูรณ์ด้วยวรรณศิลป์ คือ พร้อมด้วยลักษณะของ ภาษาที่ให้ภาพพจน์ มีสำนวนโวหารที่ไฟarefa เพราะเพมaje เจาะกับบทของตัวละครหรือภาพ เหตุการณ์ได้อย่างแนบเนียนก็ เพราะว่าเป็นการประชุมของบรรดากรีเเต่ละท่านจึงเป็นการประมวล ฝีปากกันในตัวเมืองแต่เรื่องแล้วจึงเป็นวรรณคดีที่พิเศษ เอกสารบุนช้างบุนแพนจัดเป็นเพชรน้ำเงินใน

วรรณคดีไทยเป็นขุมทรัพย์แห่งวรรณศิลป์ วรรณคดีสโโนสร ในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ตัดสินให้สถาบันช่างบุนแผนเป็นยอดของกลอนสุภาพ เป็นเรื่องที่นิยมกันทั่วในราชสำนักและสามัญชนทั่วไป ด้วยเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงขนบธรรมเนียม จริตประเพณีศิลปะต่างๆ การบากรอง การสาสนា สงเคราะห์ชีวิตในสังคม และสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันตั้งแต่กิจกรรมระทั่งตาย

เข่นเดียวกับเรื่องพระอภัยมณฑ์ของสุนทรภู่ ที่จัดว่าเป็นวรรณคดีประเภทเรื่องประโลมโลก (romance) ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดีที่แต่งดี ดังที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (2517:59) พระดำรัสถึงเรื่องพระอภัยมณฑ์ไว้ว่า “ในบรรดาหนังสือบทกลอนที่สุนทรภู่ได้แต่งไว้ ถ้าลองให้ผู้อ่านซึ่ขาดว่าเรื่องไหนดีกว่าเพื่อนกัน ก็จะเห็นยุติท้องกันโดยมากว่า เรื่องพระอภัยมณฑ์เป็นที่สุด เพราะเป็นหนังสือเรื่องยาวแต่งดีทั้งกลอนทั้งความคิดที่ผูกเรื่อง”

สุวรรณฯ เกรียงไกรเพ็ชร (2518:385) กล่าวถึง พระอภัยมณฑ์ว่าเป็นเรื่องที่สุนทรภู่ กิตตูกร เรื่องขึ้นจากจินตนาการ โดยอาศัยประสบการณ์และความเป็นไปในชีวิต รวมทั้งนำเรื่องราวของบุคคลและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในยุคสมัยนั้นมาผสมผสานเข้าด้วยกัน ทำให้วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณฑ์มีเนื้อหาสนุกสนาน มีทั้งรัก รน โศก ซึ่งเป็นเรื่องราวของชีวิตมนุษย์ให้ทั้งแห่งคิด หวานติดตามตัวละครที่หลากหลายพุตติกรรม มีอารมณ์และความรู้สึกเหมือนคนจริงทำให้พระอภัยมณฑ์เป็นที่รู้จักในหมู่คนทั่วไป และยศ วัชรสเดลียร (2517:64) กล่าวถึง พระอภัยมณฑ์ไว้ เช่นกัน “พระอภัยมณฑ์เป็นเรื่องที่ควรอ่านอย่างยิ่ง ค่าที่เป็นเรื่องที่วงการวรรณคดีไทยปัจจุบันจดอยู่ในชั้นวรรณคดียอดเยี่ยมเรื่องหนึ่ง ประกอบด้วยความเพริศพรึงไฟเราด้านกวีวัจนะเนื้อหาของเรื่องให้ความบันเทิงอย่างเลิศ ทั้งให้คติธรรมนานา” เห็นได้ว่าพระอภัยมณฑ์มีคุณค่าต่อจิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาของผู้อ่าน หากศึกษาพุตติกรรมค้านความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละครที่แสดงออก จะช่วยให้เข้าใจถึงธรรมชาติของมนุษย์ได้ดี

อาจสรุปได้ว่า วรรณคดีเป็นมงคลอันล้ำค่า ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม สังคม ประเพณีและความเป็นมาของคนในชาติได้อย่างชัดเจน เพราะวรรณคดีนั้นเปรียบเสมือนภาพสะท้อนของสังคม สังคมเป็นอย่างไรวรรณคดีก็แสดงออกเช่นนั้น การศึกษาวรรณคดีมี功德 จึงช่วยมนุษย์ให้สามารถพัฒนาความคิด อารมณ์ความรู้สึกสั่งผลผลให้มนุษย์รู้จักตนเอง และเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น

วรรณคดีเรื่องขุนช้างบุนแผน

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ณ เมืองสุพรรณบุรี กล่าวถึงสามครอบครัว คือ ครอบครัวของขุนไกรพลพ่าย รับราชการทหารในสมเด็จพระพันวาย มีภารยาชื่อว่านางทองประศรี มีลูกชายชื่อพลายแก้ว ครอบครัวของขุนศรีวิชัย เศรษฐีเมืองสุพรรณบุรีรับราชการเป็นนายกองกรมช้างนอก ภารยาชื่อว่านางเทพทอง มีลูกชายชื่อขุนช้าง มีลักษณะหัวล้านขี้หร่ມາแต่เกิด แต่มีบุญทำให้

กรอบครัวร่วม จึงเป้าที่รักของญาติพี่น้อง และกรอบครัวของพันศร โยธาเป็นเพื่อน ภรรยาชี้อ้วว่า นางศรีประจันมีลูกสาวรูปร่างหน้าตาดงามชื่อว่า นางพิมพิตาไถย

วันหนึ่งสมเด็จพระพันวาย มีความประสงค์จะล่าคำวายป่า จึงสั่งให้ขุนไกรพลพ่ายปลูก พลับพลาและต้อนคำวายเตรียมไว้ แต่ฝูงคำวายป่าหล่านั้นแตกตื่น เพราะเสียงห้องกลองเสียงโหที่ดัง ทำให้คำวายป่าแตกติด สมเด็จพระพันวาย โกรธรับสั่งให้ขุนไกรต้อนคำวายเข้าอกแต่คำวายป่าแตกติดและ ขวิดผู้คน บุนไกรจึงใช้หอกแทงคำวายตายไปมากมาย ที่รอดชีวิตก็หนีเข้าป่าไป เมื่อเห็นเช่นนั้น สมเด็จพระพันวาย โกรธมากสั่งให้ประหารชีวิตบุนไกรเสีย นางทองประศรีรู้ข่าวรับพาลายแก้ว หนีไปอยู่เมืองกาญจนบุรี ทางเมืองสุพรรณบุรี นั้นมีพวก โจรปล้นบ้านของบุนศริวิชัยและฆ่าบุนศริวิชัยตาย ส่วนพันศร โยธาหลังจากที่ไปค้าขายต่างเมือง เมื่อเดินทางกลับมาถึงบ้านก็เป็นไข้ปารักษา อายุ่รักษ์ไม่หายจะตายในที่สุด

พาลายแก้วอายุได้ 15 ปี ก็บวชเณรเรียนวิชาอยู่ที่วัดส้มใหญ่ จากนั้นไปศึกษาต่อที่วัดป่าเลไลย ต่อมาน้ำที่วัดป่าเลไลยจัดให้มีเทคโนโลยีชาติ เทறพาลายแก้วรับหน้าที่เทคโนโลยีกัณฑ์มั่วที่ริชั่งนางพิมพิตาไถยเป็นเจ้าของกัณฑ์เทคโนโลยี ไม่ได้ฟังเณรแก้วเทศนานางพิมพิตาไถยเกิดความเดือดร้อน ใจกลางบ้านเปลือยผ้าสไบบุนช้าง เห็นเช่นนั้นก็เปลือยผ้าห่มของตนวางเคียงกับผ้าสไบของนางพิมพิตาไถยอธิฐานขอให้ได้นางเป็นภรรยา การกระทำของบุนช้างทำให้นางพิมพิตาไถย โกรธมากบวิภัยบุนช้างกลางงานเทคโนโลยี ต่อมานเณรพาลายแก้วกีสิกและแต่งงานกับนางพิมพิตาไถย

ทางกรุงศรีอยุธยาได้ข่าวว่า กองทัพเชียงใหม่ได้เมืองเชียงทองซึ่งเป็นเมืองขึ้นของกรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระพันวายจึงถามหาเชื้อสายของบุนไกรพลพ่าย บุนช้างที่ขณะนั้นเข้าไปรับราชการอยู่จึงทูลถึงเรื่องราวความสามารถของบุนแพนให้สมเด็จพระพันวายทรงทราบ เพื่อหวังจะปราบบุนแพนจากนางพิมพิตาไถย ดังนั้น สมเด็จพระพันวายจึงแต่งตั้งบุนแพนให้เป็นแม่ทัพไปทำศึกกับเมืองเชียงใหม่ บุนแพนได้รับชัยชนะกลับมา และได้นางสาวทองลูกสาวนายบ้านแสนคำแม่นแห่งหมู่บ้านจอมทอง เป็นภรรยาและพากลับมากรุงศรีอยุธยาด้วย

ส่วนนางพิมพิตาไถย เมื่อสามีไปทัพได้ไม่นานก็ป่วยหนักจากอาการย่างไรก็ไม่ทราบว่าสาเหตุ วัดป่าเลไลย แนะนำให้เปลี่ยนชื่อเป็นวันทองอาการ ไข้จึงหาย บุนช้างทำอุบายน้ำหนื้นใส่กระดูกไปให้นางศรีประจันกับนางวันทองดูว่าพาลายแก้วตายแล้ว และนางวันทองจะต้องถูกคุมตัวไว้เป็นม่าย หลงตามกฎหมาย นางวันทองไม่เชื่อแต่นางศรีประจันคิดว่าเป็นความจริง ประกอบกับเห็นว่าบุนช้างร้ายจึงบังคับให้นางวันทองแต่งงานกับบุนช้าง นางวันทองไม่ยอมจึงถูกทุบตี ถึงกระนั้นนางไม่ยอมเข้าหอ กับบุนช้าง ขณะนั้นพาลายแก้วกลับมาถึงกรุงศรีอยุธยาและได้บรรดาศักดิ์เป็นบุนแพน แสนสะท้านจากนั้นก็พานางสาวทองกลับสุพรรณบุรี นางวันทองเห็นบุนแพนพากษารยาใหม่มาด้วยก็โกรธค่าทอโดยต้องกับนางสาวทองและพูดก้าวร้าวบุนแพน ทำให้บุนแพนโโมโหจะเข้าไปทำร้าย

นางวันทอง จากนั้นกีพามางลาวทองเดินทางไปอยู่ที่กาญจนบุรีทั้งนางวันทองไว้กับบุนช้าง การกระทำของบุนแพนครั้งนี้ทำให้นางวันทองตกเป็นภัยของบุนช้างอย่างจำใจ

ต่อมานุนช้างและบุนแพนเข้ารับการอบรมในวังและได้เป็นมหาดเล็กเวรทั้ง 2 คน วันหนึ่ง นางทองประศรีให้คนมาส่งข่าวว่านางลาวทองป่วยหนัก บุนแพนจึงฝากเรวไว้กับบุนช้างแล้วไปคุยอาการของนางลาวทอง ตอนเข้าสมเด็จพระพันวายาตามถึงบุนแพน บุนช้างกราบทูลว่าบุนแพนเป็นกำแพงวังหน้าไปหาเมีย สมเด็จพระพันวายาทรงตรัสให้บุนแพนตระเวนด่านที่กาญจนบุรีห้ามเข้าเฝ้าและริบนางลาวทองเข้าเป็นม่ายหลวง

บุนแพนได้ทราบเรื่องกีฬอรบทุนช้างคิดจะแก้แค้นแต่ยังมีกำลังไม่พอ จึงออกตระเวนป่าตามพระบัญชาไปโดยลำพัง บุนแพนคิดจะหาอาวุธ ม้า และกุนารหงส์ สำหรับป้องกันตัว บุนแพนได้ตระเวนไปจนถึงถิ่นของหมื่นหายนักเลงใหญ่ และขอเข้าไปอาศัย เพราะหวังจะได้บัวคลีลูกสาวของหมื่นหายเป็นภารยา บุนแพนทำตัวนอนบนน้อนและตั้งใจทำงานเป็นอย่างดีจนเป็นที่รักใคร่ของหมื่นหายถึงกับออกปากยกลูกสาวให้แต่งงานด้วย พ่อได้แต่งงานกับบัวคลีแล้ว บุนแพนก็ไม่ยอมปลดกับหมื่นหาย ทำให้หมื่นหายโกรธและเมื่อวันที่บุนแพนมีวิชาเหนือกว่าตน กีดคั้นบุนแพนแต่เพียงว่าบุนแพนเดียงไว้มานอกให้รู้ตัวก่อน บุนแพนจึงทำอุบายน้ำใจไม่ยอมกินอาหารให้บุนแพนกินแต่เพียงพิษมาที่บุนแพนเดียง ไว้มานอกให้รู้ตัวก่อน บุนแพนจึงทำอุบายน้ำใจไม่ยอมกินอาหารแล้วออกปากขอรูกจากนางบัวคลี นางไม่รู้ความหมายก็ออกปากยกลูกให้กับบุนแพน เมื่อถึงกลางคืนขณะที่บัวคลีนอนหลับบุนแพนก็ผ่าท้องนางแล้วนำลูกไปทำพิธีปลุกเสก ตอนเข้าหมื่นหายและภรรยารู้ว่าลูกสาวถูกผ่าท้องตายก็ติดตามบุนแพนไปแต่ก็สู้บุนแพนไม่ได้ บุนแพนทำพิธีปลุกเสกกุนารหงส์ สำเร็จ จากนั้นจึงออกเดินทางไปหาช่างตีด่าน หาเหล็กและเครื่องใช้ต่างๆ เตรียมไว้ตั้งพิธีตีด่าน สำเร็จให้รู้ว่า ด่านฟ้าพื้น ใช้เป็นอาวุธต่อไป หลังจากนั้นบุนแพนเดินทางไปหาน้ำและได้ไปพบกบจะซื้อม้าหลวง เห็นลูกม้า ตัวหนึ่งมีลักษณะถูกต้องตามตำราเก็ชอบใจจึงออกปากขอซื้อเจ้าหน้าที่กีฬาให้ในราคากูฎ บุนแพนจึงแตกหักให้ม้ากิน และนำมาฝึกจนเป็นม้าเสนรู้ให้รู้ว่า ม้าสีหมอก

เมื่อได้กุนารหงส์ ด่านฟ้าพื้นและม้าสีหมอกครบตามความตั้งใจแล้วก็เดินทางกลับบ้าน คิดจะไปแก้แค้นบุนช้าง นางทองประศรีมารดาห้ามปราบก็ไม่ฟังบุนแพนเดินทางออกจากกาญจนบุรีไปยังสุพรรณบุรีและลอบขึ้นเรือนบุนช้าง ได้นางแก้วกิริยาลูกสาวพระยาสุโขทัยที่นำมาเป็นตัวจำนำไว้ในบ้านบุนช้างเป็นภารยา จากนั้นกีฬาวันทองหนีออกจากบ้าน บุนช้างได้ออกติดตามแต่ตามไม่ทัน จึงไปทูลฟ้องสมเด็จพระพันวายาว่า บุนแพนเป็นขบถ ขอให้กองทัพหลวงช่วยออกติดตามบุนแพนให้กลับมารับโทษ บุนแพนไม่ยอมกลับและต่อสู้ทำให้บุนแพน บุนรามถึงแก่ความตายกองทัพต้องถอยกลับกรุง บุนแพนจึงกลับไปเป็นกบฏต้องเที่ยวเรืออยู่ในป่า จนกระทั่ง

นางวันทองตั้งครรภ์แก่ใจลึกลดดู บุนแผนทรงสารและกลัวนางจะเป็นอันตรายจึงยอมเข้ามายอบตัวสู้คดีกับพระพิจิตร พระพิจิตรจึงส่งตัวเข้าสู่คดีในกรุงศรีอยุธยา บุนแผนชนะคดีและได้นางวันทองคืน บุนแผนคิดถึงนางสาวทองที่ถูกคุณขังเพราหนา ไม่ได้มีความผิด จึงขอให้จมีนศรีช่วยทูลขอ นางสาวทองจากสมเด็จพระพันวนาฯ สมเด็จพระพันวนาทรงกีริ่วสั่งจำคุกบุนแผน

วันนี้งดงามที่นางวันทองมาเยี่ยมบุนแผน บุนช้างให้บ่าวมาดูคนางวันทองไปอยู่ด้วย จนกระหึ่นนางวันทองคลอดลูกให้ชื่อว่า พลายงาม ต่อมานุนช้างรู้ว่าไม่ใช่ลูกของตนเองจึงหลอก พลายงามไปป่าในปีนี้แต่พiallyของบุนแผนมาช่วยไว้ ทำให้พลายงามรอดมาได้นางวันทองบอก ความจริงและให้พลายงามเดินทางไปอยู่กับย่าท่องประศรีที่กาญจนบุรี พลายงามอยู่กับย่าและนวดเรียนวิชาความรู้จนเก่งกล้าทั้งเวทมนตร์ คติฯ และการลงคราม เมื่อมีโอกาสบุนแผนจึงฝ่ากิจมีน ศรีนำพลายงามเข้าถวายตัวเป็นมเหดัดเด็ก

เมื่อกิจศึกเชียงใหม่ พลายงามอาสาอกรบและทูลขอให้ฟ้องไปชั่งบน บุนแผน และนางสาวทองจึงฟื้นโทย ขณะที่เดินทางไปทำลงกรณ์นั้นผ่านเมืองพิจิตร บุนแผนจึงแอบเยี่ยมพระพิจิตร เมื่อพลายงามได้พบนางศรีมาลาลูกสาวพระพิจิตรกีหงส์รัก และได้เสียกับนางศรีมาลาบุนแผนทราบ เรื่องจึงทำการหมั้นหมายไว้ เมื่อชนะศึกพระเจ้าเชียงใหม่ได้มอบนางสาวร้อยทองและนางสาวร้อยฟ้ามา ถวายสมเด็จพระพันวนาฯ พระองค์แต่งตั้งบุนแผนเป็นพระสุรินทร์ลือไชย ไหสูรย์ภักดี ไปรังเมืองกาญจนบุรี และได้แต่งตั้งพลายงามเป็น จมีนไวยวราถ และประทานนางสาวร้อยฟ้าให้แก่ พลายงาม จากนั้นก็ทรงจัดงานแต่งงานให้กับพระไวย

ในพิธีแต่งงานบุนช้างได้ວิวาทกับพระไวย บุนช้างได้ทูลฟ้อง จึงโปรดให้มีการชำระ ความโศยกการคำน้ำพิสูจน์บุนช้างแพ้ความ สมเด็จพระพันวนาฯ โปรดให้ประหารชีวิต แต่พระไวยทูล ขอชีวิตไว้ด้วยเห็นแก่นางวันทอง ต่อมาระไวยมีความคิดถึงแม่จึงไปรับนางวันทองมาอยู่ด้วยทำ ให้บุนช้างตามนางคืนแต่พระไวยไม่ยอมให้แม่ไปกับบุนช้าง เป็นเหตุให้บุนช้างถวายภูมิค่าเมื่อสมเด็จ พระพันวนาฯ จึงตรัสให้นางวันทองเลือกว่าจะอยู่กับใคร นางมีความลังเลเลือกไม่ได้ว่าจะอยู่กับใคร จึงนั่งอยู่นาน สมเด็จพระพันวนาทรงโกรธจึงรับสั่งให้ประหารชีวิต แม่พระไวยจะขอภัยโทยได้ แล้ว แต่ด้วยเคราะห์ของนางวันทอง เมื่อพระไวยโນกธงมาแต่ไกลเพชรมาตเข้าใจคิดว่าหากไม่รับ ประหารตนจะมีความผิดจึงรับประหารนางวันทองเสียก่อนที่พระไวยจะมาถึง

เมื่อจัดงานศพนางวันทองແดื้อ บุนแผนได้เดือนเป็นพระกาญจนบุรี นางสาวร้อยฟ้าได้ให้ เตรียมอาหารทำเสน่ห์ให้พระไวยทรงใหญ่นางและเกลี้ยดชั้นนางศรีมาลา พระกาญจนบุรีมาเดือน พระไวยโกรธดำเนิกบุญคุณกับพ่อทำให้พระกาญจนบุรีโกรธ คงคิดกับพลายชุมพลลูกชายซึ่งเกิด จากนางแก้วกิริยาปลอมเป็นมอยุยกทัพมาตีกรุงศรีอยุธยาหวังจะให้พระไวยออกต่อสู้ แต่พระไวย รู้ตัวเสียก่อน เพราะผีเปรตนางวันทองมาอกจึงหลบหนีไป สมเด็จพระพันวนาทรงทราบเรื่องโปรด

ให้มีการໄต่ส่วน พลายชุมพลพิสูจน์ได้ว่า นางสร้อยฟ้ากับเกรขวรได้ทำแผนหนึ่งจริงแต่นางสร้อยฟ้าไม่รับ จึงมีการพิสูจน์โดยการอุบัติไฟ สร้อยฟ้าแท้ สมเด็จพระพันวารบันถั่งให้ประหารชีวิต แต่นางศรีมาลาทูลขอไว้ นางสร้อยฟ้าจึงถูกเนรเทศกลับไปเสียงใหม่ และคลอดถูกชาญชื่อ พลายยง

ต่อมานางศรีมาลาเก็บคลอดถูกชาญ ขุนแผนจึงตั้งชื่อให้ว่า พลายเพชร เกรขวรมีความแก่น พลายชุมพล จึงปลอมเป็นจะระเจ้าได้กัดกินคนจากการเห็นอยู่บ้านหัวงะแก้แทนพลายชุมพล สมเด็จพระพันวาราโปรดให้พลายชุมพลไปปราบ จจะเข้าเกรขวรด้วยไม่ได้จึงถูกจับตัวมาถวายสมเด็จพระพันวาราและถูกประหารในที่สุด พลายชุมพลได้รับแต่งตั้งเป็นหลวงนายฤทธิ์ เหตุการณ์รายเร่งผ่านไปทุกคนก็ยิ่งร่ามีความสุข

วรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี

พระอภัยมณีและครีสุวรรณเป็นโหรสห้าวสุทัศน์และพระนางประทุมเกสร แห่งกรุงรัตนนาพระบิดามีรับสั่งให้ไปแสวงหาวิชาตามเชี่ยงกษัตริย์ทั้งหลาย พระอภัยมณีและครีสุวรรณจึงออกเดินทางไปจนถึงหมู่บ้านจันคำມ พบทิศปาโนกข์สองคน คนหนึ่งชื่านาญทางปี อีกคนหนึ่งชื่านาญทางระบะง สองพี่น้องมีความเดื่อง岱 จึงสมัครเป็นศิษย์ขอเรียนวิชาอยู่ในสำนักนั้น เมื่อทั้งสองเรียนสำเร็จก็ถูกอาจารย์ทิศปาโนกข์กลับบ้านเมือง ห้าวสุทัศน์ทรงทราบวิชาที่โหรสเรียนสำเร็จ ก็รู้ว่า เลือกเรียนวิชาชั้นต่ำไม่สมกับเป็นโหรสของกษัตริย์ จึงขับไล่ออกจากบ้านเมืองระหว่างที่ทั้งสองคนชื่นเดินทาง ได้รับความลำบาก ครีสุวรรณปลอบพระอภัยมณีเป็นคดิเตือนใจ พระอภัยมณีที่ท้อแท้หมดหวัง

พระอภัยมณีและครีสุวรรณเดินทางผ่านป่าเขาลำเนาไพรจนมาถึงชายทะเลแห่งหนึ่ง พบกับพระมหาณีสามคน ชื่อ โมรา มีความสามารถผูกหัญญาเป็นสำเกyanต์ สามนารถอ่านมนต์เรียกกลมเรียกฝนได้ และวิเชียรมีมืออิงชูได้ครั้งละ 7 ดอก พระอภัยมณีแสดงความสามารถในการเป่าปีให้พระมหาณีหั้งสามคนฟัง ไม่ช้าพระมหาณีก็พาภันหลับหมดทุกคน

ในขณะนั้นนางผีเสื้อสมุทรตอนหนึ่งออกหากิน พอได้ยินเสียงปีของพระอภัยมณี นางตามเสียงปีมา เมื่อเห็นพระอภัยมณีก็เกิดหลงรัก จึงตรงเข้าอุ้มพ้าไปไว้ยังถ้ำ พระอภัยมณีอยู่กับนางผีเสื้อสมุทรจนเกิดโหรส ชื่อสินสมุทร

วันหนึ่งขณะที่นางผีเสื้อสมุทรออกไปหาอาหาร สินสมุทรผลักหินปากถ้ำหนีออกไป เที่ยวพับเงือกแก่จึงจับมาให้พระอภัยมณีดู เงือกอ่อนหวานขอให้ปล่อยตนไปและจะช่วยพะพระอภัยมณีหนีจากนางผีเสื้อสมุทร พระอภัยมณีจึงให้สินสมุทรปล่อยเงือกไป ต่อมานางผีเสื้อสมุทรฟันว่า เทเวคามาวักดวงตาทั้งสองข้างเท่านั้นไป นางตกใจตื่นเล่าความฟันให้พระอภัยมณีฟัง พระอภัยมณีเห็นเป็นโอกาสจึงทำนายฟันว่า นางกำลังมีเคราะห์ให้ไปถือศีลครั้นครบกำหนดวัน นางผีเสื้อสมุทรกลับมายังถ้ำเวลา 3 ราตรี นางผีเสื้อสมุทรจึงออกไปถือศีลครั้นครบกำหนดสามวัน นางผีเสื้อสมุทรกลับมายังถ้ำ

ไม่เห็นพระอภิญญาและสินสมุทร ก็รู้ว่ามีคนพาหนีจึงออกติดตามด้วยความโกรธ นางฟีเสื้อส้มุทร ตามพระอภิญญาไปทันได้มาเรือแก่ผู้เมียที่พาหนี พระอภิญญาหนีต่อไปจนถึงเกาะแก้วพิสดาร พระโยคิที่อาศัยอยู่บนเกาะมาช่วยไว้ พระอภิญญา สินสมุทรและนางเรือกจึงอาศัยอยู่กับพระโยคิที่บนเกาะ โดยพระอภิญญาได้นางเรือกเป็นชา yat ต่อมาพระอภิญญาและสินสมุทรบวชเป็นฤๅษี ฝ่ายศรีสุวรรณกับพราหมณ์ทั้งสามคน เมื่อตื่นขึ้นมาไม่พบพระอภิญญา ต่างก็โศกเศร้า ครั้นคลายความโศกเศร้าแล้ว ศรีสุวรรณและพราหมณ์ทั้งสามก็ออกตามหาพระอภิญญาจนมาถึงเมืองรัมจกร มีท้าวทศวงที่เป็นเจ้าเมือง มีพระธิดา ชื่อเกสรรา และศรีสุวรรณ ได้อภิเษกกับพระธิดาเกสรรา ทั้งสองนี้ พระธิดาชื่ออรุณรัมมี

กล่าวถึงเท้าสิตรราช เจ้าเมืองหลัก มีพระธิดาชื่อ สุวรรณมาลี นางได้หมั้นหมายกับอุศрен โอรสเจ้าเมืองลังกา เมื่อไกด์กำหนดการอภิเษก นางสุวรรณมาลีฟันไปว่า นางไปเที่ยวทะเลและเห็นดวงแก้วอยู่กลางเกาะนานהเหะ ไปหันไปดี โทรทายว่าจะมีเคราะห์แต่จะได้คู่ครองที่เหมาะสม ท้าวสิตรราชจึงพาพระธิดาไปเที่ยวทางทะเลจนมาถึงเกาะแก้วพิสดาร พระอภิญญาและสินสมุทรจึงขอโดยสารเรือมาด้วย ระหว่างทางนางฟีเสื้อส้มุทรทำเรื่องแตก ท้าวสิตรราชสินพระชนม์ในทะเล เส่วนพระอภิญญาว่ายาน้ำหนีไปบนเกาะแห่งหนึ่ง นางฟีเสื้อส้มุทรออกติดตามพระอภิญญา เมื่อพบนางจึงอ้อนวอนขอให้พระอภิญญาไปอยู่ด้วยดังเดิม แต่พระอภิญญาปฏิเสธ นางฟีเสื้อส้มุทรจึงร่ายเวทให้ฝนตก ทั้งพายุทั้งฝนชักกระหน่ำ พระอภิญญาจึงตัดสินใจเปาปีสังหารนางฟีเสื้อส้มุทร เมื่อนางสืบชีวิตพระอภิญญา ก็เสร้าโศกคร่าร่ายถึงนางฟีเสื้อส้มุทรด้วยความสงสาร พระอภิญญาจะปลงศพนางฟีเสื้อส้มุทร แต่มีชีปะขาวมาห้าม ไว้ว่าถ้านางจะฟื้นคืนชีพอีก พระอภิญญาจึงปล่อยนางให้เป็นพินอยู่ที่เชิงเขานั้น ฝ่ายอุศренคู่หมั่นของสุวรรณมาลี เมื่อทราบว่านางสุวรรณมาลี หายไป ก็นำเรือออกค้นหาจนมาพบพระอภิญญาที่เกาะกลางทะเล จึงรับลงเรือมาด้วย

เมื่อเรือแตกสุมุทรได้ว่ายน้ำพานางสุวรรณมาลีมาขึ้นที่เกาะแห่งหนึ่ง พบร่องของโจรสุหรั่งจึงขออาศัยเรือไปด้วย ระหว่างทางโจรสุหรั่งเกี้ยวพาราสีนางสุวรรณมาลี สินสมุทร โกรธจึงผ่าโจรสุหรั่ง แล้วนำเรือค้นหาพระอภิญญา มาจนถึงเมืองรัมจกรเกิดสู้รบกันขึ้น และสินสมุทรจับศรีสุวรรณ ได้ เมื่อศรีสุวรรณเห็นพระธิดาของพระอภิญญาที่สินสมุทรก็จำได้ พอทราบว่าเป็นอาหลานกัน ก็ชวนกันออกติดตามพระอภิญญาพร้อมด้วยอรุณรัมมีจนมาพบกับเรือของอุศрен อุศрен ขอนางสุวรรณมาลีคืนจากสินสมุทร แต่สินสมุทรไม่ยอมคืนให้ เพราะรักนางสุวรรณมาลีเหมือนแม่ พระอภิญญาขอร้องให้สินสมุทรคืนนางสุวรรณมาลีแก่อุศренด้วยเป็นผู้มีบุญคุณที่ให้อาชัย โดยสารเรือมา

สินสมุทรไม่ยอมส่งสุวรรณมาลี จึงรบกับอุศเรนและจับอุศเรนได้ พระอภัยมณีขอให้ปล่อยอุศเรนกลับไปยังเมืองลังกา สินสมุทรยอมปล่อยแต่อุศเรนได้รวบรวมไฟร์เพลเบ้าต่อสู้รบพุ่งในเวลาค่ำและถูกปืนยิงบาดเจ็บต้องถอยหัวพนึกกลับไป พระอภัยมณี นางสุวรรณมาลี สินสมุทร ศรีสุวรรณและอรุณรัศมีเดินทางมาถึงเมืองผลึก พระนางมณฑา เมเสี้ยงหงหัวสิลราชรู้ว่าพระสาวนีเสียชีวิตไปในทะเล จึงคิดจะอภิ夷กพระอภัยมณีและนางสุวรรณมาลีให้กรองเมืองผลึก แต่นางสุวรรณมาลีน้อยใจพระอภัยมณีที่จะให้สินสมุทรคืนนางให้แก่อุศเรน จึงออกไประบวงชี ไม่ยอมอภิ夷กด้วย ต่อมามีหญิงคนหนึ่ง ชื่อว่าดี เป็นเชื้อพระมหาณีสติปัญญาเนื้ายลดาดแด่เป็น คนรูปชั่วตัวคำ อาสาเข้ารับราชการและออกอุบາบช่วยให้พระอภัยมณีได้อภิ夷อกับนางสุวรรณมาลี หลังจากนั้น ศรีสุวรรณ สินสมุทร และอรุณรัศมีได้ลากพระอภัยมณีกลับเมืองรัมจักรและไปเยี่ยมหัวสุหศน์ที่เมืองรัตนนา

หลังจากพระอภัยมณีจากไปไม่นาน นางเจือก็คัดอดิโอดพระ โยคีจึงตั้งชื่อว่า สุดสาครสุดสาครล่าพระ โยคีออกตามหาพระบิดา ระหว่างทางผจญกับอันตรายต่างๆ และพบชีเปลือยซึ่งต้องการม้านั่งกรและไม่เท้าวิเศษ จึงหลอกสุดสาครและผลักตกลงไปในเหว ชีเปลือยได้มานิมนั่งกรและไม่เท้าแล้วจึงเดินทางเข้าสู่เมืองการเวก ส่วนสุดสาครนั้นพระ โยคีนำช่วยไว้ จากนั้นสุดสาครเดินทางไปเอาไม่เท้าคืนที่เมืองการเวก หัวสุริ โยทัยเจ้าเมืองทรงรักโครสุดสาครมากจึงรับไว้เป็นโหรสนธิธรรม และมีสาวคนรัชพระธิดาเป็นเพื่อนเล่น

ฝ่ายอุศเรนพ่ายแพ้สินสมุทรกลับไปเมืองลังกามีแต่ความเจ็บแolor=black>ก จึงระดมพลจัดทัพใหญ่ นำตีเมืองผลึกมีพระบิดาเป็นหัวพหลง อุศเรนเป็นหัวหน้า การศึกครั้งนี้นางวลาดีเป็นกำลังสำคัญในการวางแผนการรบทัพของเมืองผลึกได้ชัยชนะ พระอภัยมณีจับอุศเรนได้แต่คิดถึงนุญคุณที่มีมาแต่เก่าก่อน จึงจะปล่อยไป แต่นางวลาดีเห็นว่าจะเป็นภัยในคราวหน้าจึงใช้คำพูดข้อจุศเรนออกแตกตาย ส่วนนางเองก็ถูกปีศาจอุศเรนเข้าสิงค์ความพยายามทบทวนวลาดีถึงแก่ความตาย

ฝ่ายเจ้าลังกาถูกยิงด้วยธนูหนีไปรวมรวมไฟร์เพล เมื่อพระอภัยมณี ส่งศพอุศเรนมาให้เจ้าลังกา ก็โศกเศร้าจนถึงแก่ชีวิตหารจึงนำพระศพกลับเมืองลังกา ฝ่ายนางละเวงวัณพาราชิตาของเจ้าลังกาได้ขึ้นครองเมืองมีสังฆราชเป็นที่ปรึกษา สังฆราชให้นางลงทะเบะทำการแก้เกื้นโดยใช้เสน่ห์ หลุยส์ ด้วยการประคากให้เจ้าเมืองต่างๆ ช่วยรบกับเมืองผลึก โกรชนะจะยอมอภิ夷กด้วยแล้วว่าครูปและเสน่ห์แล้วส่งไปให้เจ้าเมืองต่างๆ คุพร้อมกันนั้นสังฆราชกีสอนการทำเสน่ห์ยาแฟดให้นางลงทะเบะเวงวัณพา

เจ้าลามานเห็นรูปละเอวงที่ทุตนำมานให้เกิดหลงรัก จึงไปรับเมืองผลึก พระอภัยมณีทราบข่าวศึกก์หัวน้ำพระทัยเพราะทัพของเจ้าลามานนั้นรูปร่างสูงใหญ่ พระอภัยมณีจึงเป้าปีสะกดทัพเจ้าลามาน แล้วจับใส่กรงไว้ได้ทั้งหมด เจ้าลามานพร่ำเพ้อถึงแต่นางลงทะเบะ นำรูปภาคของมากอุดจูบ

จิตปลงด้วยหลงไหล ผู้คุณจึงนำรูปนาฬาเวงไปถวายพระอภิญมณี เมื่อพระอภิญมณีเห็นรูปนาฬาเวงก็ทรงรัก พระอภิญมณีสั่งให้หัตหารนำทัพเข้าล้อมนาฬาเวงไปปล่อยเกา เพื่อมิให้กลับมาทำศึก ทรงรามได้อีก เจ้าล้อมนาเสียใจมากที่พ่ายแพ้การศึกและเสียตายรูปนาฬาเวงจึงสืบชีวิต แต่จิตพันผูกอยู่ กับรูปนาฬาเวง

เมื่อปีศาจเจ้าล้อมนาเสียรูปนาฬาเวง ทำให้พระอภิญมณีหลงรูปนาฬา เอาแต่เชยชม รูปนาฬา นางสุวรรณมาลีจึงลักษรูปนาฬาเเพาไฟ แต่ด้วยอำนาจของปีศาจเจ้าล้อมนาเสียเเพาไม่ไหม ทำลายไม่ได้ พระอภิญมณีรู้ว่า โกรธ เข้าไปต้นนางสุวรรณมาลีแล้วแย่รูปกลับคืนไป พระนางมณฑา พระมารดาของนางสุวรรณมาลีจึงเข้ามาปลอบพระอภิญมณีชี้แจงให้เห็นภัยจากรูปนาฬา แล้วขอไปทึ่งน้ำ พระอภิญมณีจึงหายคลุ้มคลั่ง แต่พอพลงค่ำ รูปนาฬาที่มีผิวสังกัดบ้านมาหาพระอภิญมณีได้อีก

สุดสาครพักอยู่ที่เมืองการเวกเป็นเวลาหลายปี จึงทูลลาหัวสุริ โยทัยออกเดินทางตามหา พระอภิญมณี นางเสาวคนธ์และหัตใช้พระชิดาและพระไหรสเจ้าเมืองการเวกอดิตตามไปกับสุดสาครด้วยเมื่อเดินทางจนนาถึงเมืองผลึก ขณะนั้นพระอภิญมณีประวรคลุ้มคลั่งหลงไหลแต่รูปนาฬาเวง ประจำวงกบกองทัพอาสาของนางนาฬาเวงยกมารบเมืองผลึกหลายทัพด้วยกัน

นางสุวรรณมาลีนำทัพอกรบทกอยู่ในวงล้อมของข้าศึก สุดสาครมาถึงเมืองผลึกจึงเข้า นาช่วยได้ทัน ฝ่ายศรีสุวรรณเมื่อได้รับหนังสือทางเมืองผลึกบอกข่าวข้าศึก ก็ยกทัพมาช่วยพร้อม สินสมุทร เมื่อยกทัพมาถึงทราบว่าสุดสาครตั้งทัพช่วยอยู่นอกเมือง จึงให้สินสมุทรไปรับสุดสาคร เข้าเมือง สุดสาครอาสาช่วยแก่ไขพระอภิญมณีหายคลุ้มคลั่งจากรูปนาฬาเวง

หลังจากเสร็จการศึก สุดสาครก็ลาพระอภิญมณีกลับเมืองการเวก พระอภิญมณีหัวไป ตีเมืองลังกาเพื่อตัดศึกใหญ่ที่จะเกิดต่อไป พระอภิญมณีพบนางนาฬาเวงก็เกิดความรักจึงเป้าปีกเขี้ยว นาฬาเวง เมื่อนางนาฬาเวงได้ฟังเพลงปีกสีน่ององค์หลงรักพระอภิญมณี นางนาฬาเวงคิดจะหย่าศึกจึงปรึกษา กับสังฆราช สังฆราชออกอุนาญให้นางนาฬาเวงลงพระอภิญมณีเป้าปีกแล้วให้อาไฟเผากองทัพ แต่นางนาฬาเวงนั้นรักพระอภิญมณี จะตัดรักหักสาวท่าไม่ขาดถอน

เมื่อยกกองทัพออกไป นางนาฬาเวงก็ใจอ่อนให้เลิกทัพกลับ เป็นเหตุให้สังฆราชโกรธ ขณะที่พระอภิญมณี ศรีสุวรรณ และสินสมุทรอยู่ที่เมืองลังกาถูกรำกาสะหรีและยุพากาทำเสน่ห์ไม่ กลับออกไปยังกองทัพ พระมหาชนกทั้งสามคนจึงส่งข่าวให้นางสุวรรณมาลีทราบ นางสุวรรณมาลีจึง แจ้งข่าวให้สุดสาครและนางอรุณรัตน์ทราบแล้วยกทัพไปเมืองลังกา สุดสาครทราบข่าวจึงยกทัพ พร้อมด้วยห้าสี่ยามาช่วย

สุวรรณมาลีมีสารตัดพื้อพระอภิญมณีและมีสารถึงนางนาฬาเวงทำให้นางนาฬาเวงโกรธจึงมี หนังสือตอบ นางสุวรรณมาลีเคนใจในคำโต้ตอบจะยกกองทัพเข้าตีเมืองลังกา แต่สุดสาครค้านไว้ และอาสาแก้เสนอห์ แต่แล้วก็ถูกเสนอห์ของสุลาดีวัน นางสุวรรณมาลีจึงยกทัพเข้าโจนตี เมื่อไปถึง

หน้าป้อมภูภานะและเวงค์พระอภัยมณีมาเยี่ยมจนเป็นลมต้องเลิกทัพกลับค่ายนางสุวรรณมาลีจึงมีสารแจ้งเหตุไปเมืองการเวกและเมืองรัมจักร ท้าวทศวงค์แห่งเมืองรัมจักรจึงยกกองทัพมาพร้อมด้วยอรุณรัคมี ส่วนท้าวสุริโยทัยเจ้าเมืองการเวกให้พระมหาณฑิศาป้าโนมกข์โลกเขษฐ์ยกทัพมาพร้อมด้วยนางสาวคนธ์ พระมหาณฑิศาป้าโนมกข์ให้หัสไชยนำหังยันต์ไปแก้เส่นห์แล้วพาสินสมุทรและสุดสาครออกมา แต่นางขุพาพกและนางสุลาลีวันให้สังฆราชช่วยแก่ไข และให้ย่องตลอดสะกดทัพลักษพาสินสมุทรและสุดสาครไป แล้วเจียนหนังสือปลอมของสุดสาครตั้งรักนางสาวคนธ์ เป็นเหตุให้นางสาวคนธ์โกรธแคนนมาก จึงปลอมตนเป็นชาวลิงหลับหน้าป้อมยังแก้มสุลาลีวันด้วยเกาทันท์ นางละเวงโกรธสั่งยกทัพออกตีค่ายนางสุวรรณมาลีในเวลาดึก ทัพเมืองการเวกเข้าช่วยตีทัพเมืองลังกาแตกพ่าย พระอภัยมณียกทัพออกช่วยนางละเวง พระอภัยมณีไม่พบนางละเวงจึงเป้าปีเรียก แล้วควบคิดกับนางละเวงจะตีทัพเมืองผลึก โดยจะเป้าปีให้ทัพเมืองผลึกหลับแล้วจุดไฟเผาแต่เมื่อทัพเมืองลังกากองกอออกมา พระมหาณฑิศาป้าโนมกข์ให้ทหารเอาขี้ผึ้งอุดหู แล้วทำพิธีเชิญพระโยคีเก้าแก้วพิศารมาห้ามทัพ ขณะที่กองทัพทั้งสองฝ่ายรบกันนั้นพระโยคีพิธีการแก้วพิศารก้มมาเทศนาให้สังบทึก

กล่าวถึงเมืองลังกา นางละเวงมีโอรสกับพระอภัยมณี ชื่อมังคลา รำกาสะหรีมีโอรสกับศรีสุวรรณ ชื่อวลาบุดา ขุพาพกมีโอรสกับสินสมุทร ชื่อวายุพัฒน์และสุลาลีวันมีโอรสกับสุดสาคร ชื่อหัสกัน นางละเวงได้มอบเมืองลังกาให้มังคลาครอง มีวลาบุดา วายุพัฒน์ และหัสกัน เป็นอุปราชยกทัพไปตีเมืองการเวก หัสกันและวายุพัฒน์เข้าเมืองการเวก ได้โโคตรเพชรคืนกลับไปเมืองลังกา ท้าวสุริโยทัยจึงมีหนังสือบอกไปยังเมืองผลึก ขณะนั้นพระอภัยมณีไปงานศพท้าวสุทัคเนื้อประบิดาที่เมืองรัตนฯ มังคลาให้วายุพัฒน์และหัสกันยกทัพไปตีเมืองผลึก และจับนางสุวรรณมาลีและสร้อยสุวรรณ จันทร์สุคារะชิตาทั้งสององค์ จากนั้นมังคลาให้วลาบุดายกทัพไปตีเมืองรัมจักรจับท้าวทศวงค์และเมเหลี่ยปักกั้ง ไว้ที่ค่ายคงตาด

สุดสาครและนางสาวคนธ์ และหัสไชยเมื่อทราบว่านางสุวรรณมาลีและสร้อยสุวรรณขันทร์สุคากูจัน ต่างก็รีบยกทัพไปตีกองเรือของเมืองลังกาก่อนแตกพ่าย ส่วนนางละเวงเมื่อทราบท่าวศึกและรู้ว่ามังคลาจับท้าวทศวงค์และนางสุวรรณมาลีมาขังไว้จึงรีบออกไปช่วย มังคลาทราบว่า นางละเวงมา จึงหนีไม่ยอมพนหน้า นางละเวงจึงไปช่วยนางสุวรรณมาลีและท้าวทศวงค์และนำไปไว้ในเมืองลังกา พระอภัยมณีและศรีสุวรรณเมื่อเสร็จงานท้าวสุทัคเนื้อแล้ว ทราบข่าวการศึกจึงยกทัพไปเมืองลังกาและมีหนังสือขอให้มังคลาออกไปพบแต่โดยดีแต่มังคลาไม่ยอม พระอภัยมณีจึงมีหนังสือถึงนางละเวงเพื่อให้แม่ลูกได้พูดจา กัน นางละเวงแค้นมังคลาจึงถอดศรีมังคลา แล้วยกทัพไปตีค่ายเจ้าเขาประจัญ มังคลาให้วลาบุดา และวายุพัฒน์ตีค่ายเจ้าเขาประจัญคืนได้ นางละเวงหนีออกจากค่าย วลาบุดาและวายุพัฒน์ จึงยกทัพเดยไปตีเมืองลังการบกับหัสไชยที่อยู่ในเมือง

เมื่อสั่งพระราชเห็นว่า มังคลาจงแพ้ศึกจึงแพเมืองลังกา แล้วพ่ายคุณหนีออกจากเมืองไปพบหสกัน พากันไปหามังคลา วลาบุดาและ瓦บุพตตน์สู้กับหัสไชยไม่ได้หนีไปหามังคลา มังคลาทราบเรื่องราว จึงทำอุบายน้ำร่างหุ่นพระอภัยมณี ศรีสุวรรณ สินสมุทร สุดสาคร และนางสาวคนธ์ผูกติดไม้กางเขน ทำกลห้ามทัพนาจะเด้ง

เมื่อพระอภัยมณียกทัพมาถึงที่ทำอุบายน้ำร่างหุ่นนางสุวรรณมาดี นางสร้อยสุวรรณ นางจันทร์สุดาและหัสไชย และร้องบอกให้พระอภัยมณีเลิกทัพกลับ พระอภัยมณีจึงเป่าปีจันมังคลา และพระคพวง มังคลามีตราราหูทำให้หนีไปได้พร้อมกับสั่งราช ส่วนวลาบุดาและ瓦บุพตตน์และหัสกัน ถูกจับ แต่หลบหนีออกจากที่คุณหงได้ เมื่อเหตุการณ์สงบพระอภัยมณีจึงจัดการอภิเษกสุดสาคร กับนางสาวคนธ์ หัสไชยกับนางสร้อยสุวรรณและนางจันทร์สุดา หลังงานอภิเษก ศรีสุวรรณพา ท้าวทศวงศักดิ์กลับเมืองรังจก หัสไชยพาสร้อยสุวรรณและจันทร์สุดากลับเมืองการเวก สินสมุทรได้ ครองเมืองผลึก สุดสาครได้ครองเมืองลังกา ส่วนพระอภัยมณีอกบัวชพร้อมด้วยนางสุวรรณมาดี และนางจะเด้งวันตาที่เข้าสิงคุตร

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีวิจารณ์

ความหมายของวรรณคดีวิจารณ์

เจตนา นาควัชระ (2514:1,5) กล่าวถึง วรรณคดีวิจารณ์ ในความหมายกว้างที่สุดว่า หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดีโดยจะไม่แยกระดับความสำคัญว่า “วรรณคดีวิจักษณ์” เป็นการแสดงความคิดเห็นในระดับพื้นฐาน และ “วรรณคดีวิจารณ์” เป็นการแสดงความคิดเห็น ในระดับสูง นักวิชาการในบางประเทศ เช่น เยอรมนี ใช้คำว่า “วรรณคดีวิจารณ์” (Literaturkritik) ในความหมายของความคิดเห็นเกี่ยวกับวรรณคดี ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการวิจารณ์หนังสือในหน้าหนังสือพิมพ์หรือนิตยสารต่างๆ ส่วนการแสดงความคิดเห็นในระดับวิชาการ ซึ่งมีระบบและวิธีการคิดค้นที่แน่นอนจะแบกออกเป็น “ศาสตร์แห่งวรรณคดี” หรืออาจจะเรียกได้ว่า “วรรณคดีวิทยา” (Literaturwissenschaft) ในที่นี้จะถือว่า “วรรณคดีวิทยาเป็นแขนงหนึ่งของวรรณคดีวิจารณ์” ซึ่งเป็นคำสาคลที่ใช้กันอยู่ในหลายประเทศ เช่น อเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส

รัญจวน อินทรคำแหง (2518) กล่าวถึง การวิจารณ์ว่า “การวิจารณ์คือการพิจารณาเพื่อ คุ้ว่ามีข้อดีข้อเด่นอะไรบ้าง ข้อบกพร่องอะไรบ้างแล้วนำมานอกผู้อ่าน ให้ทราบข้อเสียและข้อดีนั้น อาจบอกเป็นคำพูดหรือเป็นคำเขียนก็ได้ การวิจารณ์หนังสือก็คือการวิจารณ์และอธิบายลักษณะของบทประพันธ์เพื่อชี้ให้เห็นส่วนดีเด่นของมหัศจรรย์ หรือจุดเด่นของเรื่อง ซึ่งแห่งอยู่ เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นคุณค่า ของหนังสือเล่นนั้น”

วิทย์ศิริภรณ์ (2541 : 289-292) กล่าวถึงวรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ว่า การวิจารณ์คือ การพิจารณาลักษณะของบทประพันธ์ แยกแยะส่วนประกอบที่สำคัญและหยินยกองมาแสดงให้เห็นว่าไฟแรงคงตามเพียงไร โดยแสดงให้เห็นว่าหนังสือนั้นมีลักษณะอย่างไรทั้งในส่วนเนื้อเรื่อง ความคิดความเห็นและทำนองการแต่ง เมื่อได้อธิบายลักษณะของหนังสือให้ผู้อ่านเข้าใจแล้วจึงวินิจฉัยไปว่าหนังสือนั้นดีหรือไม่ย่างไร ควรจดไว้ขึ้น ไหนและข้อสำคัญอยู่ที่เราจะต้องระลึกไว้เสมอว่า การวินิจฉัยคุณค่าเป็นการวินิจฉัยเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกและรสนิยม (Taste) ส่วนการเข้าใจและอธิบายลักษณะของหนังสือเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับปัญญา เหตุผล เหตุการณ์และเรื่องราวที่มีหลักฐานจริงๆ การอธิบายลักษณะหนังสืออาจทำให้รายละเอียดและถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ได้แต่การวินิจฉัยคุณค่าไม่สามารถจะทำให้แน่นอนตายตัวไปได้ คนสองคนที่ใจลักษณะหนังสือเล่มหนึ่งเด่าๆ กัน อาจจะวินิจฉัยค่าของหนังสือเล่นนั้นต่างกันได้

เสริมจิตรา ติงหาสนี (2518 : 97-98) กล่าวว่า ในด้านวรรณคดี คำว่า วิจารณ์ อาจหมายได้เป็น 3 ประการ คือ

1. การวิจารณ์วรรณคดี
2. บทความการวิจารณ์วรรณคดี
3. ข้อวิจารณ์วรรณคดี

และแบ่งการวิจารณ์ออกเป็น 8 ประเภท คือ

1. Impressionistic criticism การวิจารณ์ในแนวที่ว่าวรรณคดี แต่ละชิ้นก่อให้เกิดความรู้สึกเช่นใดแก่ผู้วิจารณ์

2. Historical criticism การวิจารณ์วรรณคดีแต่ละชิ้น โดยใช้ประวัติ วัฒนาการของวรรณคดีประจำชาติ และเหตุการณ์แวดล้อมตัวผู้ประพันธ์ เป็นหลักในการพิจารณา

3. Textual criticism การพิจารณาต้นฉบับวรรณคดีแต่ละชิ้นนั้นมีลักษณะอย่างไร ทั้งเนื้อเรื่องและภาษา ในกรณีที่วรรณคดีเรื่องนั้นถูกดัดแปลงแก้ไข โดยบุคคลอื่น

4. Formal criticism การวิจารณ์วรรณคดีในแง่ของลักษณะการประพันธ์ โดยถือกฎหมายที่ยอมรับนับถือว่าเป็นมาตรฐานสำหรับบทประพันธ์แต่ละชิ้น

5. Judicial criticism การพิจารณาวรรณคดีโดยมาตรฐานชุดใดชุดหนึ่งเป็นหลักในการพิจารณา เช่น มีการประกันกรรมกรรม กรรมการมักกำหนดลงไว้ว่ากรรมกรรมที่ส่งเข้าเบ่งชั้น จะต้องประกอบด้วยลักษณะใดบ้าง

6. Analytical criticism การวิจารณ์ในแง่ลักษณะของวรรณคดีโดยพิจารณาโครงสร้าง และส่วนประกอบต่างๆ โดยละเอียด

7. Moral criticism การวิจารณ์ในแง่ของอิทธิพลที่วรรณคดีแต่ละชั้นมีต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของคน

8. Mythic criticism การวิจารณ์ในแง่ว่าวรรณคดีแต่ละชั้นมีเนื้อหาและความหมายอันทำให้อาจจัดได้ว่าววรรณคดีชั้นนั้น เป็น “ลูก atan” ของวรรณคดีก่อแก่เรื่องใด

สิทธ พินิจภูวดล (2513:480) ให้ความหมายว่า การวิจารณ์วรรณคดี คือ การตัดสินคุณภาพของข้อเขียนว่าอะไรคือส่วนดีและอะไรคือส่วนเสีย โดยต้องอาศัยความชำนาญเป็นเบื้องต้นและความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีวรรณคดีเป็นเบื้องปลาย

ม.ล บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2517:7-15) กล่าวถึง หลักใหญ่สำหรับวรรณคดีวิจารณ์เป็นชั้น ๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ ได้แก่ การแยกแยะส่วนต่างๆ ออกดูให้ถ้วนที่สุดที่จะทำได้ โดยคำนึงถึงรูปแบบของงานนั้นๆ ด้วย เช่น ถ้าเป็นบทละครรำ ประเภทละครนอก ก็จะต้องดูว่าเนื้อเรื่องเป็นอย่างไร ลักษณะนิสัยของตัวละครแต่ละตัวเป็นอย่างไร วิธีบรรยายเรื่องอาศัยแบบฉบับใด กลอนดีหรือไม่ ที่ว่าเดิน เพราะเหตุใด มีอะไรที่น่าประทับใจบ้าง เราไม่พอใจตอนไหนหรือตัวละครตัวไหนไม่พอในการกระทำอันใดในเรื่องนั้น เป็นต้น

2. วินิจฉัยสาร หรืออภินิหาร ได้แก่ การตีความ หรือ Interpretation ในภาษาอังกฤษนั้นเอง ธรรมคติผู้ที่จะสื่อสารแก่กัน ได้จะต้องมีอะไรบางอย่างเสนอ กัน เช่น ความรู้ วัย ประสบการณ์ จินตนาการ ถ้าผู้ส่งสารห่างไกลจากผู้รับสารเป็นอันมาก การสื่อสาร ย่อมมีขึ้นไม่ได้เหมือนพูดคนละภาษา ดังนั้นผู้รับสารจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับชนบุปเพลี่เชิงวรรณคดีของชุมชน และทำความเข้าใจไปถึงพื้นหลังของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหนังสือเล่นหนึ่งๆ

3. วิจารณ์ หมายถึง พิจารณา ในขั้นที่กำลังศึกษากันอยู่นี้หมายถึง การพิจารณาแล้ววิธีการแต่งของผู้แต่งเป็นประการสำคัญก่อนหนึ่งของการพิจารณาเนื้อหาและการตีความ

4. วิพากษ์ ได้แก่ การประเมินคุณค่าของหนังสือว่าดีหรือไม่ย่างไร เพราะเหตุใด โดยอาศัยข้อมูลและเหตุการณ์แล้วดูมาประกอบการพิจารณา

สรุปได้ว่า วรรณคดีวิจารณ์ (Literary Criticism) คือ การศึกษาวิเคราะห์และประเมินค่าของวรรณคดี โดยจะมีการตัดสินใจหรือไม่ก็ได้ ถ้ามีการตัดสินวรรณคดีจะตัดสินว่าดีหรือไม่ดีโดยให้เหตุผลประกอบเหตุผลนั้นก็จะเป็นไปตามทฤษฎีวรรณคดี ตามแนวที่นักวรรณคดีสมัยต่างๆ วางแนวทางไว้มีการปรับปรุงขัดเกลาหาลายยกหลายสมัย การวิจารณ์วรรณคดีจะช่วยให้ผู้ศึกษาวรรณคดีได้เห็นคุณค่าอย่างแท้จริง ในทุกด้านทุกแง่มุม จึงก่อให้เกิดความเข้าใจย่างแจ่มชัด ซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำไปสู่ความชำนาญในวรรณคดี

แนวทางในการวิจารณ์วรรณคดี

การวิจารณ์วรรณคดีนั้น นักวิจารณ์ที่ประสบผลสำเร็จย่อมต้องเข้าใจวรรณคดีที่ตนนั้น วิจารณ์เป็นอย่างดี สามารถตีความอธิบายลักษณะ จุดเด่นของวรรณคดีฉบับนั้นได้ดี แล้วจึงวิจารณ์ไปตามลักษณะของวรรณคดีฉบับนั้นๆ ตามความรู้และความคิดของตนเอง เช่น ด้านจิตวิทยาหรือ ด้านสังคม ผู้วิจารณ์ย่อมนำความมุ่งหมายของผู้แต่งในด้านนั้นๆ ขึ้นมาพิจารณาว่าบันทึกวรรณคดี เป็นไปในแนวใด

กุหลาบ มัลลิกามาส (2543 : 141 -143) การหินยกເວລະຣາດີເຮືອງໜຶ່ນມາພິຈາລາເຊີງ ວິຈາຮົນ ຍ່ອມຕົ້ນມີເກມທີກວ່າງໆ ທີ່ຈະວິຈາຮົນວິຣາດີທຸກຄົນບັນດາມລັກພະປະຈຳຂອງວິຣາດີ ເກມທີ່ຕ່າງໆ ຈະເປັນແນວທາງສໍາຫັນຜູ້ວິຈາຮົນ ດັ່ງກ່າວຂໍອຕ່ອໄປນີ້

1. ຜູ້ວິຈາຮົນຄວາມເລົາເນື້ອເຮືອງຍ່ອ ເພື່ອຜູ້ອ່ານນຽາວິຈາຮົນຈະໄດ້ເຂົ້າໃຈເຮືອງແດະຕິດຕາມການ ວິຈາຮົນໄດ້ສະດວກ ຖຸກຕ້ອງ

2. ການຈັບຄວາມມຸ່ງໝາຍຂອງຜູ້ແຕ່ງ (ເຈຕນາຮມຄົ່ນຂອງຜູ້ແຕ່ງ) ຜູ້ແຕ່ງທຸກຄົນຍ່ອມເຈຕນາທີ່ຈະ ແສດງຄົງອະໄຮສັກຍ່າງໜຶ່ນອູ້ໝາມໃນການແຕ່ງວິຣາດີ ໄນວ່າຈະເປັນການແຕ່ງໄປຕາມທີ່ເປັນຈິງຫຼື ຕາມຈິນຕານາການ ໃນເຮືອງທີ່ເກີຍກັນຄວາມມຸ່ງໝາຍນີ້ມີກະປາກກູ້ໃນຮູບປັບສາຮັດຕະຂອງເຮືອງ ຜູ້ແຕ່ງ ມອງໂລກ ມອງນຸ່ມຍືນແກ່ໄດ້ ອຍ່າງໄຣ ກີ່ຈະມຸ່ງໝາຍແສດງໃຫ້ເຫັນໃນວິຣາດີເຮືອງນີ້ ໂດຍຮູບປັບສາຮັດຕະຂອງເຮືອງ ຜູ້ວິຈາຮົນຄວາມພິຈາລາໄຫ້ເຫັນສາຮັດຕະຂອງເຮືອງໃຫ້ໄດ້

ຂອນນີ້ຍົກເວັນໃນກຣັສທີ່ເຮືອງນີ້ໄນ້ມີສາຮັດຕະ ເພະວ່າຜູ້ແຕ່ງຈະມີຄວາມເພີ່ມແຕ່ເປີຍນີ້ເຮືອງ ຂໍາບັນຫຼື ເປີຍນີ້ເຮືອງລືກລັບປະເທດນັກສິບ ພ້ອມເນັ້ນການບັນທຶກຂໍ້ຈິງນາງປະກາດ ໂດຍໄໝສັນໃຈ ທີ່ຈະແສດງຫຼຽມດາສະຮັມຫາດີດ້ານໄດ້ ຂອງນຸ່ມຍືນແລຍ

3. ປັບປຸງແລະແນວນິຍມໃນການແຕ່ງ ນອກຈາກແສດງຄວາມມຸ່ງໝາຍອອກມາໃນຮູບສາຮັດແດ້ວ ຜູ້ແຕ່ງຢັ້ງແສດງແນວນິຍມແລະປັບປຸງໃນການແຕ່ງເຮືອງນີ້ ໃຫ້ປາກກູ້ອີກດ້ວຍວ່າຜູ້ແຕ່ງມີຄວາມເຂື່ອມັນ ໃນຄວາມຄົດໃນປັບປຸງໄດ້ ນິຍມໃນທຸນຄູ່ຄືລປະແນວໃດແລະໄດ້ແສດງອອກມາໃນວິຣາດີເຮືອງນີ້ ຕາມທີ່ຕົນເຫັນວ່າເໜາະສົມ

4. ຮູບແບບຫຼືປະເທດຂອງວິຣາດີເຮືອງນີ້ ຜູ້ແຕ່ງຍ່ອມຫາວິທີການທີ່ຈະແສດງອອກມາໃນຮູບປັບສາຮັດແດ້ວ ຢູບປັບສາຮັດແດ້ວຢູ່ປະເທດນັກສິບ ພ້ອມເນັ້ນການບັນທຶກຂໍ້ຈິງນາງປະກາດ ບໍ່ໄດ້ມີຄວາມເຂື່ອມັນ ທີ່ອນວິນຍາກເນື້ອງ ເປັນຮູບແບບທີ່ຜູ້ແຕ່ງເລືອກແລ້ວວ່າເໜາະກັນເນື້ອເຮືອງທີ່ຕົນຕັ້ງໃຈເປີຍນີ້

5. ເນື້ອເຮືອງ ຕາມທີ່ໄດ້ສົກນາກັນນາແຕ່ຕົ້ນແລ້ວວ່າຈະປະກອບດ້ວຍ

- 5.1 ໂຄງເຮືອງ ອັນຈະຕ້ອງມີເຫດຜູ້ວິຈາຮົນສໍາຄັນແລະປັບປຸງຫາບັດແບ່ງ (conflict) ໃນດ້ານໃນ ດ້ານນີ້ທີ່ອັນຈະຕ້ອງມີເຫດຜູ້ວິຈາຮົນ ດ້ານຈິຕິໃຈ ແລະກາຮັດຕະກິດຕະເນີນເຮືອງຕັ້ງແຕ່ຕົ້ນຈົນຈບ

- 5.2 ສາຮັດຕະຫຼືກ່ອແກ່ນເຮືອງ

5.3 โครงเรื่องรอง (โดยแนวทางในวรรณคดีขนาดยาว)

5.4 เรื่องหนึ่งอวิสัย

5.5 เหตุประจวน

6. ตัวละครและบทstanทนาของตัวละคร

7. สถานที่และเวลาที่สมมุติว่าเรื่องนั้นๆเกิดขึ้น

โดยสรุป ในการวิจารณ์วรรณคดีแต่ละเรื่องนั้นควรพิจารณาตามองค์ประกอบต่างๆ เพื่อให้การวิจารณ์วรรณคดีเรื่องนั้นมีมาตรฐานตามหลักวิชาการในการวิจารณ์

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์หรือที่เรียกว่า EQ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า emotional quotient ซึ่งหมายถึง ตัวดัชนีบ่งชี้ถึงความฉลาดทางอารมณ์ (intelligence quotient) ของบุคคล นอกเหนือจากคำว่า emotional quotient หรือ intelligence quotient แล้วยังมีคำอื่นที่นักวิชาการใช้และมีความหมายใกล้เคียงกัน (ເທດສັກດີ ເຊຍຄງ. 2542 :38) เช่น

intra personal intelligence หมายถึง ความฉลาดต่อตนเอง

multiple intelligence หมายถึง ความฉลาดที่หลากหลาย

social intelligence หมายถึง ความฉลาดทางสังคม

emotional ability หมายถึง ความสามารถทางอารมณ์

ในภาษาไทยคำว่า EQ มีคำเรียกแตกต่างกันออกไป ดังนี้ เช่น อารมณ์ โดยวีระวัฒน์ ปันนิพาตมัย (2542:35) ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ โดย ทศพร ประเสริฐสุข (2542:91) สติปัญญาทางอารมณ์ โดย วิลาสลักษณ์ ชัววัลลี (2542:63) ความฉลาดทางอารมณ์ โดย เทอดศักดิ์ เดชคง (2542:16) อุษณี โพธิสุข (2542:5)

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” (emotional quotient) นอกเหนือไปนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ดังนี้

ทศพร ประเสริฐสุข (2542 : 21) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่าเป็นความสามารถของบุคคลที่ตระหนักรู้ถึงความคิดของตนเองและของผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์ และรอดอย่างต่อเนื่องของตนได้ สามารถสร้างกำลังใจในการเพชญกับอุปสรรคข้อขัดแย้ง ต่างๆ รู้จักขัดความเครียดความคิดและการกระทำของตนไปใช้ในการงานร่วมกับผู้อื่นทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามจนประสบความสำเร็จในชีวิต

อุษณีย์ โพธิสุข (2542:19-21) กล่าวว่า EQ เป็นชื่อย่อมาจากคำว่า Emotional Quotient ปัจจุบันมักเรียกว่า Emotional Intelligence แปลว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งหมายความว่า ความสามารถที่จะรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น ได้รวมถึงความสามารถที่จะควบคุมอารมณ์ ใช้ความสามารถทางอารมณ์ สามารถปรับตัวปรับอารมณ์ให้เข้ากับสังคม ได้เป็นอย่างดีและถูกกาลเทศะ

Bar-on (อ้างถึงใน วีระวัฒน์ ปั้นนิตามัย, 2542: 30) ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นชุดของความสามารถส่วนตัวด้านอารมณ์และด้านสังคมของบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเขาราในการต่อกรกับข้อเรียกร้อง และแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมทั้งหลาย ได้เป็นอย่างดี

Salovey and Mayer (อ้างถึงใน กระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต, 2544: 10) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความฉลาดทางสังคมอีกรูปแบบหนึ่งที่ประกอบด้วยความสามารถในการรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถแยกความแตกต่างของอารมณ์ที่เกิดขึ้นและใช้ข้อมูลเหล่านี้เป็นเครื่องขึ้นนำในการคิดและกระทำสิ่งต่าง ๆ

กรมสุขภาพจิต (2546 : 34) กล่าวถึง ลักษณะของบุคคลที่มีอีคิวสูง โดยแบ่งเป็นผู้หลงใหลและผู้ชายไว้ดังนี้ ชายที่มีอีคิวสูงเป็นคนที่มีทักษะในการเข้าสังคมเปิดเผยอารมณ์รึเงินเริงไม่ค่อยห่มกุ่นอยู่กับความกลัวหรือความวิตกกังวล สามารถทำความตกลงกับบุคคลอื่น ได้ดี มีความรับผิดชอบ มีหลักการ มีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจผู้อื่นมีความพอดีในตนเองและผู้อื่นมีทัศนคติที่ดีต่อสังคมสิ่งแวดล้อมที่อาศัยอยู่ ผู้หญิงที่มีอีคิวสูงมีแนวโน้มที่จะเป็นคนมีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างตรงไปตรงมา มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและชีวิต เช่นเดียวกับบุคคลอีคิวสูง เพศชายบุคคลอีคิวสูงเพศหญิงจะเป็นคนชอบเข้าสังคมแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมแทนการแสดงออกโดยขาดการควบคุมและมารู้สึกเสียใจภายหลังสามารถปรับตัวต่อปัญหาได้ดี มีทักษะในการติดต่อกับผู้อื่น มีความพอดีในตนเองมีการแสดงออกที่เป็นไปตามธรรมชาติและความพร้อมในการรับประสบการณ์ใหม่ๆ มักไม่มีความวิตกกังวลหรือรู้สึกผิดที่ทำให้ห่มกุ่นจนเป็นทุกข์

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต, 2546 : 25) ได้กล่าวถึง คนที่มีอีคิวสูงในทัศนะพุทธ ศาสนาคนที่พัฒนาศักยภาพอย่างสมบูรณ์ว่า ต้องพัฒนาให้พร้อมทั้ง 4 ด้าน คือ

1. มีกายที่พัฒนาแล้วหมายถึงพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น การบริโภคปัจจัย 4 การใช้เทคโนโลยีและการอยู่กับธรรมชาติแวดล้อม ได้ดี

2. มีศีลที่พัฒนาแล้วคือพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีงามเกือกถ้วน มนุษย์ด้วยความสัมพันธ์ที่ดีงามเกือกถ้วน

3. มีจิตใจที่พัฒนาแล้วหันด้านคุณธรรมความดีงามสมรรถภาพและประสิทธิภาพของจิตใจและการะจิตใจที่มีความสุขสดชื่นเบิกบาน

4. มีปัญญาที่พัฒนาแล้วรู้เข้าใจขยายเห็นความจริงของโลกและชีวิตจนวางจิตใจต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมได้อย่างคิดมีคุณภาพและเป็นอิสระ

นักจิตวิทยา และนักวิชาการ ได้ให้ความสนใจเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ในการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในด้านของพระพุทธศาสนา มีปรากฏ เช่น พระธรรมปัญญา ได้กล่าวถึง ความฉลาดทางอารมณ์ว่า อารมณ์ คือ สภาพจิตใจที่เชื่อมโยงไปถึงพฤติกรรมในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพราะอารมณ์หรือสภาพจิตนั้นอาศัยพฤติกรรมเป็นช่องทางการแสดงออก เมื่ออารมณ์ หรือสภาพจิต ได้รับการพิจารณาซึ่งองค์ประกอบของเจตและความปลดปล่อยคือปัญญาให้สื่อสารแสดงออกได้ผลดีด้วยพฤติกรรมทางกาย วาจา ก็นับว่าระบบความสัมพันธ์แห่งพฤติกรรมจิตใจและปัญญาเข้ามาประสานบรรจบเป็นองค์รวม ซึ่งเมื่อคำเนินไปอย่างถูกต้องก็จะอยู่ในภาวะสมดุลให้เกิดผลดีทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ตลอดจนสังคมและสิ่งแวดล้อม ทั้งหมดที่เป็นปัจจัยขององค์ประกอบทั้งสามในกระบวนการของไตรสิกขา คือ พฤติกรรม (ศีล) จิตใจ (สมารธ) และปัญญาที่จะต้องมีการพัฒนาให้ครบถ้วน 3 ด้าน ดังที่ พระราชนูนี (ประยูร ธรรมจิตโถ, ๒๕๔๓:๗) กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นการใช้ปัญญากำกับการแสดงออกทางอารมณ์ที่ออกแบบให้มีเหตุผลในแต่ละสถานการณ์ โดยถือว่า อารมณ์หรือความรู้สึกนั้นเป็นพลังให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งถ้าพลังขาดปัญญา กำกับก็จะเป็นพลังควบคุม ปัญญาจึงเป็นสิ่งที่จะนำมากำกับชีวิตเราให้แสดงออกเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ซึ่งหากจะพิจารณาให้ถ่องแท้แล้วก็จะพบว่าหลักการกำหนดจิตใจในพระพุทธศาสนา มีความเกี่ยวพันกับความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายในตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข

ลักษณะและองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

มีนักจิตวิทยาหลายท่านที่ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะและองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

1. การตระหนักรู้ (Self-Awareness) หมายถึง ความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการของตนเองตลอดจนผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากความรู้สึก อารมณ์ และความต้องการเหล่านั้นของตน ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้

1.1 มีความเชื่อมั่นในตนเอง

- 1.2 ประเมินตนเองตามความเป็นจริง
- 1.3 มีอารมณ์ขัน
2. การควบคุมอารมณ์ของตนเอง (Self Regulation) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมหรือจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ได้ อีกทั้งสามารถที่จะใช้ความคิดก่อนลงมือปฏิบัติได้ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้
 - 2.1 มีการควบคุมตนเอง คือ สามารถจัดการกับอารมณ์ที่ยุ่งยาก และหุนหันพลันแล่น ได้เป็นอย่างดี
 - 2.2 มีความไว้วางใจ คือ การรักษาคำพูดและสัญญา มีความรับผิดชอบ และมีความระมัดระวังในการทำงาน
 - 2.3 มีความสามารถในการปรับตัว คือ มีความยืดหยุ่นในการรับมือกับความต้องการที่หลากหลายและการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วได้
 - 2.4 มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง คือ ความสามารถในการเปิดรับความคิดและข้อมูลใหม่ๆ อยู่เสมอและการสร้างแนวคิดใหม่ที่เป็นประโยชน์
3. ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง (Self Motivation) หมายถึง ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำงานด้วยเหตุผล ไม่ใช่เพื่อเงินหรือเพื่อสถานภาพของตนเอง แต่เพื่อความสำเร็จของงานตามเป้าหมาย โดยใช้ความพยายามอย่างไม่ลดละ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้
 - 3.1 เป็นผู้ที่มีแรงจูงใจให้สัมฤทธิ์ คือ มีความพยายามที่จะปรับปรุงหรือความพยายามที่จะไปสู่มาตรฐานความเป็นเลิศ ทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ตั้งใจเรียนหนังสือให้เก่ง เพราะอยากเป็นแพทย์ที่มีชื่อเสียง
 - 3.2 มีความคิดริเริ่ม คือ มีความพร้อมที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดเมื่อโอกาสมาถึง
 - 3.3 มองโลกในแง่ดี คือ ความไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย มีความสุขกับชีวิต
4. การเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น (Recognizing Emotions in Others) หมายถึงความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติทางอารมณ์ของคนอื่นๆ และมีทักษะที่จะปฏิบัติต่อคนอื่นๆ ได้ ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้
 - 4.1 มีความไวต่อการรับความรู้สึกของผู้อื่น
 - 4.2 มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
 - 4.3 มีจิตใจให้บริการซึ่งเป็นลักษณะเดียว ที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยเฉพาะงานที่ต้องให้บริการแก่ผู้อื่น

5. ทักษะทางสังคม (Social Skill) หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ตลอดจนสามารถที่จะค้นพบสิ่งที่เป็นพื้นฐานร่วมกันของบุคคลและทำให้เกิดความสามัคคี ปrong ของกัน ผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวจะมีคุณลักษณะดังนี้

- 5.1 มีการสื่อสารที่ดี คือสามารถสื่อสารด้วยคำพูดและท่าทางที่เหมาะสม เข้าใจง่าย
- 5.2 มีความเชี่ยวชาญในการสร้างและการนำทีมงาน

5.3 สามารถบริหารความขัดแย้งได้ดี ซึ่งเป็นคุณสมบัติของผู้บริหารจัดการที่สำคัญ เช่น ถ้าลูกน้องหรือเพื่อนร่วมงานขัดแย้งกันก็สามารถไกล่เกลี่ย ลดความขัดแย้งทำให้งานสามารถเดินต่อไปได้

แดเนียล โกลเคน (Daniel Goleman ,1998:32-34) เสนอกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านความคาดการณ์ (the emotional competence framework) ไว้ 2 หมวด 5 องค์ประกอบ 25 ปัจจัยย่อย โดยหมวดแรกเป็นหมวดด้านการบริหารตนเองซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบย่อย ส่วน 2 องค์ประกอบที่เหลือเป็นทักษะการบริหารความสัมพันธ์ ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความคาดการณ์ของ Goleman

หมวด / องค์ประกอบ	ความหมาย / องค์ประกอบย่อย
ก. สมรรถนะส่วนบุคคล : บริหารจัดการตนเองได้อย่างไร	<p>การตระหนักรู้ความรู้สึกความโน้มเอียงของตนเองหยั่งรู้ความเป็นไปได้ของตนเองและความพร้อมต่างๆ</p> <p>1.1 รู้เท่าทันอารมณ์ตนสถานที่ที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้นๆ และผลที่จะตามมา</p> <p>1.2 ประเมินตนเองได้ตามจริงรู้จักเด่นชัดคือของตน</p> <p>1.3 มั่นใจในตนเองมั่นใจในความสามารถคุณค่าของตน</p>
2. การควบคุมตนเอง (self – regulation)	<p>ความสามารถในการจัดการกับความรู้สึกภายในตนได้</p> <p>2.1 การควบคุมตนสามารถจัดการกับภาวะอารมณ์หรือความนุ่นเอี้ยวได้</p> <p>2.2 ความเป็นที่ไว้วางใจได้รักษาความเป็นผู้ชื่อสัตย์และคุ้มครองความดีได้</p> <p>2.3 ความเป็นผู้ใช้สติปัญญาแสดงความรับผิดชอบ</p> <p>2.4 ความสามารถที่จะปรับตัวได้ยืดหยุ่นในการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงได้</p> <p>2.5 การสร้างสิ่งใหม่เป็นสุขและเปิดใจว่างกับความคิดแนวทางหรือข้อมูลใหม่</p>

หมวด / องค์ประกอบ	ความหมาย / องค์ประกอบย่อย
3. การสร้างแรงจูงใจ (motivation)	<p>แนวโน้มของอารมณ์ที่เกือบหนุนการมุ่งสู่เป้าหมาย</p> <p>3.1 แรงจูงใจไฟสมุดทึบพยาบาลปรับปรุงให้ได้มาตรฐานที่ดีเดิม</p> <p>3.2 ความจริงรักภักดียึดมั่นกับเป้าหมายของกลุ่มองค์กร</p> <p>3.3 ความคิดริเริ่มพร้อมที่จะปฏิบัติตามโอกาสอำนวย</p> <p>3.4 การมองโลกในแง่ดีแม้มีอุปสรรคปัจจุหาแต่ก็ไม่ย่นย่อ มุ่งสู่เป้าหมาย</p>
4. สมรรถนะทางสังคม : การสร้างและรักษา ความสัมพันธ์	<p>การตระหนักรู้ถึงความรู้สึกความต้องการและข้อห่วงใยของผู้อื่น</p> <p>4.1 การเข้าใจผู้อื่นรู้ถึงความรู้สึกมุมมองส่วนใจของกังวลของเขารู้สึก</p> <p>4.2 การมีจิตใจมุ่งบริการคาดคะเนรับรู้และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดี</p> <p>4.3 การพัฒนาผู้อื่นทราบความต้องการเพื่อส่งเสริมความรู้สึกความสามารถได้ดูถูกทาง</p> <p>4.4 การสร้างโอกาสในความหลากหลายเลี้ยงเห็นความเป็นไปได้จากความแตกต่างโดยไม่แบ่งแยก</p> <p>4.5 ความตระหนักรู้ถึงทัศนะความคิดเห็นของกลุ่ม ความสามารถอ่านสถานการณ์ปัจจุบันและความมีสัมพันธ์ของกลุ่ม</p>
5. ทักษะทางสังคม (human relations)	<p>ความคล่องแคล่วในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์ จากความร่วมมือของผู้อื่น</p> <p>5.1 การ โน้มน้าวแสดงกลวิธีโน้มน้าวต่างๆอย่างได้ผล</p> <p>5.2 การสื่อสารส่งสารที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือ</p> <p>5.3 ความเป็นผู้นำและ โน้มน้าวผลักดันกลุ่มได้ดี</p> <p>5.4 การกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงริเริ่มและบริหารความเปลี่ยนแปลงได้ดี</p> <p>5.5 การบริหารความขัดแย้งเจราและหาทางยุติความไม่เข้าใจ</p> <p>5.6 การสร้างสายสัมพันธ์เสริมสร้างความร่วมมือร่วมใจกัน เพื่อการปฏิบัติงาน</p> <p>5.7 การร่วมมือกันทำงานกับผู้อื่นเพื่อมุ่งสู่เป้าหมาย</p> <p>5.8 สมรรถนะของทีมสร้างพลังร่วม</p>

กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข (2546 : 2-3) "ได้พัฒนาแนวคิดเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ที่ประกอบด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ

1 ดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ประกอบด้วยความสามารถต่อไปนี้

1.1 ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.1 อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2 ควบคุมตนเองและอารมณ์ได้

1.1.3 แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2 ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น

1.2.1 ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2 เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3 แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3 ความสามารถในการรับผิดชอบ

1.3.1 รู้จักการให้ รู้จักการรับ

1.3.2 รู้จักรับผิด รู้จักให้กัย

1.3.3 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2 เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีสัมพันธภาพดีกับผู้อื่น

2.1 ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง

2.1.1 รู้ศักยภาพตนเอง

2.1.2 สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้

2.1.3 มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย

2.2 ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

2.2.1 รับรู้และเข้าใจปัญหา

2.2.2 มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

2.2.3 มีความยืดหยุ่น

2.3 ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

2.3.1 รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3.2 กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3.3 แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

3 สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภาคภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขสงบทางใจ ประกอบด้วย

3.1 ภูมิใจในตนเอง

3.1.1 เห็นคุณค่าในตนเอง

3.1.2 เชื่อมั่นในตนเอง

3.2 พึงพอใจในชีวิต

3.2.1 มองโลกในแง่ดี

3.2.2 มีอารมณ์เข้ม

3.2.3 พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3 มีความสงบทางใจ

3.3.1 มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข

3.3.2 รู้จักผ่อนคลาย

3.3.3 มีความสงบทางจิตใจ

การที่จะมีความฉลาดทางอารมณ์ (E,Q) หรือเป็นผู้มีสุขภาพจิตดีนั้นจะต้องเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้มีความสุขกับสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้ดี มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น มีชีวิตที่ราบรื่นสมดุล สามารถอยู่กับความเปลี่ยนแปลงแปรผันในโลกได้โดยไม่บัด噎ง คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นคนที่สามารถรับรู้เข้าใจและจัดการความรู้สึกของตนเอง ได้ดี และยังสามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ไม่ค่อยมีความบัด噎งในจิตใจ ปรับตัวได้ดีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข

ไอแซก (Eysenck, 1994) ได้เสนอเรื่องทางสังคม (social intelligence) ซึ่งเป็นความหมายใกล้เคียงกับความฉลาดทางอารมณ์นั้น เป็นผลรวมของหล่าย ๑ ตัวแปรด้วยกัน อาทิ แรงจูงใจอาหาร ปัจจัยทางวัฒนธรรม ครอบครัว การศึกษา บุคลิกภาพ สุขภาพ ประสบการณ์ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

Salovey and Mayer (อ้างถึงในกระทรวงสาธารณสุข, กรมสุขภาพจิต, 2544:21) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความสำเร็จในชีวิต ซึ่งเกี่ยวโยงไปถึงความฉลาดทางอารมณ์โดยแบ่งเป็น ๕ องค์ประกอบ คือ

1. การรู้จักอารมณ์ตนเองหรือการตระหนักรู้ในตนเอง เข้าใจความรู้สึกที่เกิดขึ้นและสามารถแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ

2. การจัดการกับอารมณ์ เป็นความสามารถในการควบคุมความวิตกกังวล ความโกรธ ความเสรีาหนองและเข้าใจถึงผลของความลื้มเหลวที่ทำให้ขาดทักษะทางอารมณ์ บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถเอาชนะปัญหาต่าง ๆ และแก้ไขต้นเหตุที่ทำให้เกิดอารมณ์ที่ไม่ปกติได้

3. การมีแรงจูงใจในตนเอง เป็นความสามารถในการใช้อารมณ์ให้เป็นแรงจูงใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายและเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีความสนใจสิ่งต่าง ๆ มีแรงจูงใจและความคิดสร้างสรรค์

4. การรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของบุคคลอื่นความสามารถด้านนี้เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้บุคคลมีความรู้สึกไวและละเอียดอ่อนในการเข้าใจว่าผู้อื่นต้องการสิ่งใด

5. ความสามารถในการจัดการด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นความสามารถและทักษะในการจัดการกับอารมณ์ของผู้อื่นในทางที่เหมาะสมทำให้ตนเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น

ทศพร ประเสริฐสุข (2542:9) กล่าวว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์มีความสามารถดังนี้

1. เผชิญกับความคับข้องใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น
2. จูงใจตนเอง และสามารถควบคุมแรงกระตุ้นภายในของตนเอง
3. สามารถควบคุมตัวเองได้ (self control)
4. สามารถรอดอยกรอดทนของความต้องการ
5. มีวิชัยจัดความเครียดที่จะขัดขวางความคิดหรือเริ่มสร้างสรรค์ของตนเอง ได้อย่างดี
6. สามารถควบคุมอารมณ์ บริหารจัดการอารมณ์ได้
7. มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง
8. เป็นผู้นำและสามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นๆ ได้อย่างมีความสุขทั้งที่บ้านสถานศึกษาที่ทำงาน และในสังคม
9. เป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี มีความสุข

สรุปได้ว่า ผู้ที่มีลักษณะของความฉลาดทางอารมณ์นี้จะมีความสามารถที่จะเข้าใจในความรู้สึกของตนเอง มีความสามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีแรงจูงใจเมื่อกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยความพยายาม สามารถยอมรับจุดเด่นและจุดด้อยของตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญและประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่มีความสนใจในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์จะเห็นได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องที่มีความหมายและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของ

มนุษย์ซึ่งในปัจจุบันสภาพทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทุกคนถูกคาดหวังให้มีความรับผิดชอบ ความมั่นคงทางอารมณ์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้สามารถเป็นผู้นำหรือจูงใจให้ผู้อื่นมาทำงานร่วมทีมได้ ละน้ำน้ำการความคุณและจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้จะช่วยให้ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ เราหากได้พบเห็นตัวอย่างของการขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ขาดสติ และไม่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ เป็นเหตุก่อให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล ทรัพย์สิน ส่วนตัวและส่วนรวมได้

Daniel Goleman ชี้ให้เห็นว่าทำไนบุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาสูงไม่สามารถประสบความสำเร็จในชีวิต ในขณะที่บุคคลที่มีความฉลาดทางปัญญาธรรมดากลับเป็นผู้ประสบความสำเร็จในชีวิตสูงสุด นอกจากนี้ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถที่จะจัดการและตรวจสอบอารมณ์ของตนเองทุกนาที จูงใจตนเองไปยังเป้าหมาย เข้าใจผู้อื่นและจัดการกับความขัดแย้งและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ได้เป็นอย่างดี Goleman (1995 : 45-46) คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงหรือมีทักษะทางอารมณ์ที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี จะเป็นคนที่สามารถรับรู้เข้าใจและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้ดี รวมทั้งเข้าใจความรู้สึกของคนอื่น จึงนักประสบความสำเร็จมีความพึงพอใจในชีวิต สามารถสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ออกมานำได้เสมอต่องกันข้ามกับคนที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ มักจะเต็มไปด้วยความขัดแย้งภายในจิตใจ พยายามทำให้ขาดสมาน庇ในการทำงานและมีความคิดที่หมกมุ่น กังวล ไม่ปลอดภัย

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2542 : 25) เสนอว่าผู้ที่มีอิคิวที่ดีจะเป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิดต่ออารมณ์ของตนเองและผู้อื่นให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้อื่นเป็นสุขและตนเองก็เป็นสุขด้วยชั้งประโยชน์ของความฉลาดทางอารมณ์ ได้แก่

1. พัฒนาการค้านอารมณ์ บุคลิกภาพของเด็ก ความฉลาดทางอารมณ์ มีบทบาทในการกำหนดบุคลิกภาพ พึงประสงค์สร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสมกับวัยุติและมีความสามารถในการปรับตัวและแก้ไขปัญหาทางอารมณ์ เช่น ความเครียดและแรงกดดันต่างๆ ในชีวิตได้เป็นอย่างดี

2. การสื่อสารการแสดงความรู้สึกอารมณ์ของตน ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความสามารถในการสื่อสารการแสดงความรู้สึกและแสดงอารมณ์ของตน ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ เข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ยิ่งได้แม่จะรู้สึกเพริ่ง รับฟังปัญหาของผู้อื่นอย่างตั้งอกตั้งใจ ไม่รู้สึกแยกออกจากเพื่อนมนุษย์ จากธรรมชาติและจากชีวิตของตนเอง

3. การปฏิบัติงาน ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นผู้ที่ให้การยอมรับผู้อื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างผลผลิตที่สนองเป้าหมายได้ ลดการลางาน ขาดงานหรือข้ายงานที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลเสริมสร้างการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันมากขึ้น

4. การให้บริการ ผู้ที่มีความคาดทางอารมณ์สูงจะสามารถเข้าใจผู้มารับบริการได้อย่างถูกต้อง รับฟังความต้องการของผู้รับบริการและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้รับบริการประทับใจ สร้างความจริงกัดดีในการใช้สินค้าและบริการขององค์กรมากยิ่งขึ้น

5. การบริหารจัดการ ผู้ที่มีความคาดทางอารมณ์สูงจะเป็นผู้มีอัจฉริยภาพของความเป็นผู้นำที่มีศักดิ์ใน การรู้จักใช้คนและการครองใจคนได้ สามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการได้สำเร็จ ได้งานที่มีประสิทธิภาพและผู้ร่วมงานมีความสุข ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีความคาดทางอารมณ์สูงจะเป็นผู้ที่มีคำพูดและการกระทำที่ตรงกัน (integrity)

6. การเข้าใจเชิงลึกของตนเองและผู้อื่น ผู้ที่มีความคาดทางอารมณ์สูงจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาให้เกิดความเข้าใจตนเอง (insight) การรู้จักและเข้าใจตนเองตามความเป็นจริง โดยการมองดูอารมณ์ของตนเองให้เข้าใจ แล้วจะสามารถรู้จักและเข้าใจผู้อื่น ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันมากขึ้น มีความเข้าใจเชิงลึกและก่อให้เกิดความสุขตามมา

เหตุศักดิ์ เดชคง (2547:47) กล่าวว่า ประโยชน์ของความสามารถทางอารมณ์ แบ่งเป็นด้านต่อเฉพาะตัว ต่อครอบครัวและต่อสิ่งแวดล้อม ต่อตนเองนั้น จะทำให้เด็กเรียนหานั้งสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต่อการเรียน รักการศึกษาหาความรู้ สามารถปรับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีความสุขและสมควรตามอัตภาพ คือไม่จำเป็นต้องมีของเล่นมากหมาย ไม่จำเป็นต้องไปเที่ยวบ่อยๆ เป็นต้น เมื่อเด็กเติบโตขึ้นเขาจะรู้สึกเป้าหมายชีวิตตนเอง รู้จักปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ รู้ว่าตนต้องการอะไร เปรียบเทียบกับคุณภาพของตนเองแล้วเลือกเรียน เลือกทำงาน ได้อย่างเหมาะสม จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ต้องอาศัยบุคลิกที่อ่อนน้อม เน้นการร่วมมือกันทำงาน หากเกิดความขัดแย้งหรือปัญหาขึ้น ก็ต้องพยายามปรับความเข้าใจ ทักษะอุปนิสัยอย่างนี้พบได้ในผู้ที่มีความคาดทางอารมณ์ ครอบครัวเป็นสังคมที่ใกล้ชิดตัวมากที่สุดแต่หลายคุณลักษณะในการทำงาน กลับไม่มีความสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ปัญหาการทะเลเบาะแวงจนถึงขั้นหย่าร้างซึ่งเกิดขึ้นมากในปัจจุบัน ซึ่งหากครอบครัวมีความเห็นใจ เข้าใจกัน แล้วหันมาพูดคุยปรับปรุงความสัมพันธ์ให้ดีขึ้น ก็จะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความแน่นอนว่าไม่จำเป็นต้องมีเงินทองมากมายแค่พอ กินพอใช้ เหลือเก็บบ้างก็มีความสุข ด้านสังคมแวดล้อมก็มีรายละเอียดมากmany แต่ด้วยหลักของความสามารถทางอารมณ์ ย่อมทำให้ความขัดแย้งต่าง ๆ การเอารัดเอาเปรียบกันในสังคมลดลงไป อยู่ด้วยกันอย่างสงบคงคิดถึงใจเขาในเรา ปัญหาง่าย ๆ เช่น ขับรถปาดหน้าจนยิ่งกันตาย ก็คงไม่มีแบบนี้สังคมคงน่าอยู่มากขึ้น จากความสำคัญของความคาดทางอารมณ์ที่กล่าวมาข้างต้น

สรุปได้ว่า ถ้าบุคคลมีความคาดทางอารมณ์ก็จะส่งผลดีทั้งต่อตน ต่อผู้คนรอบข้างต่อสังคมส่วนรวม ส่งผลดีต่อตนเองคือทำให้ตัวเองมีความสุข เนื่องจากมองโลกในแง่ดี รู้จักจัดการ

กับอารมณ์ตอนของแก่ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยสติ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ผู้อื่นและสังคม ได้อย่างสร้างสรรค์

ดังนั้นอารมณ์จึงเป็นส่วนสำคัญของชีวิตและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงไม่ว่าจะเจอสถานการณ์ที่กดดันเพียงใด ก็สามารถจัดการได้ดีกว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ การที่คนเราจะมีความสุขและประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงอย่างเดียวต้องมีความฉลาดทางด้านสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ควบคู่กันไปจึงจะทำให้ชีวิตมีความสุขและประสบความสำเร็จสามารถดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การที่เด็กจะมีความฉลาดทางอารมณ์นั้นมีผลจากการเลี้ยงดู พ่อแม่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ตั้งแต่แรกเกิดนั้นจะช่วยให้เด็กเติบโตทางร่างกายอารมณ์จิตใจ สังคม ได้อย่างเต็มที่

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเด็กดูนุตร

ความหมายของการอบรมเด็กดู

การอบรมเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กเกิดการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านบวกและด้านลบ ขึ้นอยู่ว่าการอบรมเด็กของบุคคลใด หรือผู้ที่เลี้ยงดู มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการเลี้ยงดูดังนี้

ดวงเดือน พันธุ์มนวนิ อรพินทร ชูชนและงานตา วนินทานนท์ (2528 : 69) ได้ให้ความหมายของการอบรมเด็กดู หมายถึง วิธีปฏิบัติของมารดาของเด็กก่อนวัยเรียนที่ส่งเสริมและสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม

อุไรวรรณ คงนึงสุขเกย์ และคณะ (2540) กล่าวว่า การอบรมเด็กดู หมายถึง การอบรมเด็กดูเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดวัยเด็ก และการเลี้ยงดูของพ่อแม่จะมีผลบางประการต่อพฤติกรรมการแสดงออกของบุคคลในบุคคลหนึ่ง ผลการเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่างๆที่เด็กได้รับในระยะต้นของชีวิตจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อการวางแผนรากฐานชีวิตของเด็กต่อไปในอนาคต

ศิริโรจน์ โสดวนะ (2542:10) กล่าวว่า การอบรมเด็กดู หมายถึง การที่ได้ใกล้ชิดเด็กซึ่งก็คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง สื่อความหมายด้วยคำแนะนำ และการกระทำที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ความรู้สึก ความเชื่อและแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตลอดจนความสามารถที่จะให้รางวัล หรือลงโทษ

สมคิด อิสระวัฒน์ (2542:10) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการในการพัฒนาทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคลในสังคมเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีการปฏิบัติซึ่งแต่ละบุคคลได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและจากการอบรมถ่ายทอดวัฒนธรรม

กฤษดา คำประภา (2546:12) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง วิธีที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองได้ปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนับสนุนความต้องการที่จำเป็นของเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี นอกจากนี้ยังมีการให้คำแนะนำสั่งสอนอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

จุไรรัตน์ เสนพงษ์ (2547:10) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูสั่งสอน ปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัย สามารถพึ่งตนเองได้โดยการให้ความรัก ความเอาใจใส่ ให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง สนับสนุนความต้องการทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเพื่อให้เด็กได้ดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

มุสเซ่น คงเกอร์ และโโคแกน (Mussen, Conger & Kogan ,1990:206) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการแรกที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้มาตรฐาน ค่านิยม และพุทธิกรรม ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมและวัฒนธรรม ในระยะต้นของชีวิต พ่อแม่ เป็นตัวแทนแรกของการอบรมเลี้ยงดู เป็นตัวแบบของพุทธิกรรม แสดงการยอมรับและให้ความอบอุ่น แก่เด็กมีการจำกัดขอบเขตหรือให้อิสระและลงโทษเมื่อมีพุทธิกรรมไม่เหมาะสม และพบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อบุคคลภาพและพุทธิกรรมของเด็ก โดยเฉพาะในช่วง 2 ปีแรกของชีวิต การได้รับการยอมรับจะส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีกว่าเด็กที่ไม่ได้รับการยอมรับ

ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูจึงหมายรวมถึงการแนะนำสั่งสอนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก เลี้ยงดูส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาการครบในทุกด้าน วิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมื่อเด็กเจริญเติบโตขึ้น ถือได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่สำคัญที่จะให้เด็กมี ทักษะคิด ความเชื่อ ค่านิยม และพุทธิกรรมของเด็ก

ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

การที่จะอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาให้เด็กเจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของสังคม นั้น บุคคลแรกที่ให้การเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด คือ พ่อแม่ บทบาทของพ่อแม่ที่มีต่อลูก คือการให้ความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ตั้งแต่แรกเกิดนั้นจะช่วยให้เด็กเติบโตทางร่างกายอารมณ์ จิตใจ สังคม ได้อย่างเต็มที่

วราภรณ์ รักวิจัย (2540:19) สรุปไว้ว่า ในการอบรมเลี้ยงดูให้มีประสิทธิภาพและสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม ได้อย่างไม่มีปัญหานั้น การปฏิบัติตนของพ่อแม่มีความสำคัญอย่างยิ่งและ

วิธีการปฏิบัติที่จะช่วยให้การพัฒนาลูกให้เป็นไปตามแนวทางที่เหมาะสม พ่อและแม่ควรปฏิบัติตามนี้

1. ตั้งเป้าหมายในการอบรมเด็กดูแล ในเด็กอายุ 3-6 ปีจะมีพฤติกรรมเลียนแบบพ่อแม่ หรือบุคคลที่เรารัก ดังนั้นพ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกเพื่อให้เด็กเห็น เป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การที่พ่อแม่ตั้งเป้าหมายในการอบรมเด็กดูแล ให้นั้นจะช่วยให้เด็กดูใจตามแบบที่ดี ไม่เป็นไปตามอารมณ์ซึ่งจะส่งผลดีต่อเด็กอย่างดีที่สุด

2. รู้จักวิทยาการอบรมเด็กดูแล การอบรมเด็กดูแลนั้นอย่างน้อยที่สุดพ่อแม่จะต้องรู้ถึง พัฒนาการขั้นต่างๆ ของเด็กแต่ละวัย โดยยึดถือพัฒนาการ ความสามารถ และความต้องการของเด็ก เป็นหลัก นอกจากนั้นจะต้องเอาใจใส่ในเรื่อง โภชนาการ การกิน การนอน การขับถ่าย การป้องกันโรค อุบัติเหตุและการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีรวมทั้งมีจิตวิทยาที่ดีในการอบรมเด็กด้วย

สำหรับ ปัญญาโรจน์ (2545:16) ก็ต่าว่า เด็กที่ได้รับการยอมรับ การเด็กดูแลจาก พ่อแม่ หรือ พ่อแม่มีความเข้าใจในลักษณะธรรมชาติของเด็ก สามารถส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กให้เหมาะสมตามวัย และสามารถตอบสนองความต้องการของเด็ก ได้ตามความเหมาะสม ย่อมจะทำให้เด็กเติบโตขึ้นด้วยความแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจและเป็นพื้นฐานในการสร้างบุคลิกภาพ ความรู้สึกนึกคิดที่ดี

ดวงเดือน มูลคตาง (2546:7) ได้เน้นถึงความสำคัญในการปลูกฝังบุคลิกภาพวัยเด็กเล็กมากที่สุด ตามแนวคิดของฟรอยด์ (Freud) โดยกล่าวว่า ในช่วง 1-5 ปีแรก ของชีวิต เป็นช่วงสำคัญที่เด็กจะมีการพัฒนาบุคลิกภาพมาก โดยการเลียนแบบการกระทำของบุคคลาและผู้ที่อยู่ใกล้ชิด จากความสำคัญของการอบรมเด็กดูแล ที่กล่าวมาข้างต้น การอบรมเด็กดูแลเป็นปัจจัยหนึ่ง ที่มีผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของเด็กให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ทั้งทาง ด้านร่างกายและจิตใจ ลักษณะของการอบรมเด็กดูแล

มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเด็กดูแล ได้เสนอรูปแบบของการอบรมเด็กดูแล ไว้ หลายท่าน ซึ่งจากการศึกษาวิจัย พบว่า ที่มีรูปแบบคล้ายคลึงกัน เช่น Shapiro (Shapiro, 1997:58) ได้เสนอรูปแบบการอบรมเด็กดูแลเป็น 3 แบบ และมีลักษณะที่สอดคล้องกับนักจิตวิทยาท่านอื่น ๆ คือ

1. การเด็กดูแลแบบใช้อำนาจ คือ การที่บุคคลาหรือผู้ปกครองตั้งกฎเกณฑ์ ข้อบังคับที่เข้มงวดและเด็ดขาด มีความคาดหวังในตัวบุตรสูง บุตรเกิดความกดดันมีลักษณะไม่ไว้วางใจ ซึ่งอาจเป็นผลให้บุตรมองโลกในแง่ร้ายมีแต่การตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์ ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้

2. การเด็กดูแลตามใจ คือ การที่บุคคลาเด็กดูโดยท่านอนุมัติไม่มีการตั้งกฎเกณฑ์ หรือระเบียบใดๆ ไม่คำนึงหรือลงโทษเมื่อบุตรทำความผิด บุตรจะกลายเป็นบุคคล渺茫

แต่ใจตัวเอง ก้าวร้าวมีความคิดของตนเองเป็นศูนย์กลางของความสนใจ มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ขาดความมั่นคงทางอารมณ์

3. การเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นการเลี้ยงดูที่บิดามารดาชี้จัดความพอดี ยึดหยุ่นไม่เข้มงวดจนเด็กขาดศักยภาพในตนเองหรือปล่อยงานเสียเด็กให้คำแนะนำเมื่อบุตรมีปัญหา แต่ไม่ควบคุมหรือออกคำสั่ง เมื่อบุตรทำความผิดจะซึ่งแจ้งและให้เหตุผล บุตรจะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ใช้ความคิด อย่างมีเหตุผล มีความมั่นคงทางอารมณ์หนักแน่น ควบคุมอารมณ์และปรับตัวได้ดี

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชุม และงานตา วนิทานนท์ (2528:315) แบ่งการอบรม เลี้ยงดูตามแบบสังคมไทยออกเป็น 5 แบบ ได้แก่

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดาปฏิบัติต่อนบุตรด้วยความรักใคร่เอาใจใส่ทุกข์สุขของบุตรมาก การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่เด็กต้องการ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะให้ความสำคัญต่อบิดามารดา ยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง บิดามารดา ชนบทเหตุผลแก่เด็กในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำการของบุตรหรือลงโทษบุตร มีการให้รางวัลหรือลงโทษอย่างเหมาะสมกับการกระทำการของบุตรมากกว่าปฏิบัติต่อนบุตรตามอารมณ์

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางจิตหรือทางกาย หมายถึงการที่บิดามารดาใช้วิธีการลงโทษทางกายหรือทางจิตกับเด็ก การลงโทษทางกายจะเป็นวิธีปรับพฤติกรรมที่บิดามารดาใช้อย่างง่าย ใช้มากหรือบ่อยกว่าการให้รางวัล การลงโทษทางกายมีประโยชน์น้อยยั่งพุ่งติงลงได้ช้าคราว ทำให้เด็กก้าวร้าว รังแกหรือข่มเหงผู้ที่อ่อนแอก่อส่วนการลงโทษทางจิตจะช่วยส่งเสริมจริยธรรมของเด็ก

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติแล้วคอยตรวจสอบใกล้ชิดว่าเด็กทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าหากไม่ทำตามจะลงโทษเด็กถ้าควบคุมน้อยลง จะปล่อยให้เด็กคิดและตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง ป้องครั้ง

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบพึ่งตนเองเร็ว หมายถึงการที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดามารดาหรือผู้เลี้ยงดู ช่วยทำให้เด็กช่วยเหลือตนเองได้เร็วและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานเกินไป

ฟ่าว และเบลคิน (Faw and Belkin, อ้างถึงใน ดุษฎี โยเหลา 2535:18-19) ได้แบ่งการอบรม เลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ คือ

1. แบบประชาธิปไตย (Democratic pattern) เป็นการอบรมเดี่ยงดูที่ พ่อแม่ให้ความอบอุ่นและเต็ร์ก้าพในการแสดงความคิดเห็นแก่เด็ก ทำให้เด็กมีบุคลิกภาพคล่องตัว เป็นอิสสระมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. แบบให้ความอบอุ่นและควบคุมอย่างเข้มงวด (Warmth but restrictive pattern) การอบรมเดี่ยงดูในลักษณะนี้จะทำให้เด็กมีลักษณะช่วยเหลือตนเองได้น้อยและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อยกว่าเด็กอื่นๆ

3. แบบปฏิเสธ และควบคุมเด็ก (Rejecting and controlling pattern) เป็นการอบรมเดี่ยงดูที่พ่อแม่ให้ความรักความอบอุ่นแก่เด็กน้อย แต่มีการควบคุมสูง ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การลงโทษตัวเอง จิตใจไม่มั่นคงและหนีห่างจากสังคม

4. แบบปฏิเสธและปล่อยตามใจ (Rejecting and autonomous pattern) พ่อแม่ให้ความอบอุ่นแก่เด็กน้อย ไม่สนใจควบคุมหรือให้การอบรมแก่เด็ก ทำให้เด็กมีลักษณะก้าวร้าวและมีความสามารถในการควบคุมตนเองต่ำ

ศิริอร นพกิจ (2545) แบ่งการอบรมเดี่ยงดู 3 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเดี่ยงดูแบบรักสนับสนุน หมายถึงการอบรมเดี่ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรักต่อบุตรอย่างเปิดเผย ให้บุตรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆของครอบครัวและมีความเข้าใจความรู้สึกบุตรอย่างดี

2. การอบรมเดี่ยงดูแบบใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเดี่ยงดูที่บิดามารดา แจกแจงเหตุผลต่างๆ แก่บุตรให้ทำหรือห้ามป่วย ไม่ให้เด็กกระทำสิ่งใด

3. การอบรมเดี่ยงดูแบบควบคุม หมายถึงการอบรมเดี่ยงดูที่บิดามารดาควบคุมบังคับ และลงโทษเมื่อบุตรกระทำในสิ่งที่ตนไม่ต้องการ

กุญญา คำประภา (2546) แบ่งวิธีการอบรมเดี่ยงดูออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การอบรมเดี่ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเดี่ยงดูบุตรหรือเด็กในปักษรองที่มีความรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่น รับฟังเหตุผล ยอมรับความสามารถ ความคิดเห็นของเด็ก ให้ความร่วมมือในโอกาสที่ควร

2. การอบรมเดี่ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการอบรมเดี่ยงดูบุตรหรือเด็กในปักษรองที่มีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ ถูกทอดทิ้ง ได้รับอิสรภาพมากจนเกินไป ถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบ ผู้ปกครองไม่ได้ออนรมเท่าที่ควร

3. การอบรมเดี่ยงดูแบบเข้มงวดควบขัน หมายถึง วิธีการอบรมเดี่ยงดูบุตรหรือเด็กในปักษรองที่มีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสรภาพเท่าที่ควร เพราะพ่อแม่หรือผู้ปกครองก้าวเข้าไปในเรื่อง

ส่วนตัว และต้องการให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยเสมอ ไม่รับฟังเหตุผล ถูกความคุณให้ไม่ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนเองต้องการ

อาจสรุปได้ว่า การอบรมเด็กเพื่อให้บรรลุผลตามความคาดหวังของพ่อแม่นั้น เป็นไปได้ยากไม่มีวิธีการเดี่ยงดูแบบใดดีที่สุด ทั้งนี้ เพราะการดำเนินชีวิตของแต่ละคน แต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน ดังนั้นแต่ละครอบครัวอาจมีวิธีการเดี่ยงดูที่เหมาะสมต่างกัน

การอบรมเด็ก เป็นกระบวนการที่ได้รับการปลูกฝังจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เป็นการพัฒนาทักษะด้านบุคลิกภาพซึ่งเป็นกระบวนการที่มีตลอดชีวิต โดยผ่านกระบวนการทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่ส่งผลถึงพฤติกรรมของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการอบรมเดี่ยงดูตามแบบสังคมไทย ๕ รูปแบบ โดยประยุกต์ทฤษฎีของ Shapiro และ ดวงเดือน พันธุ์มนนาวิน อรพินทร์ ชูชุม ดังนี้ การอบรมเดี่ยงดูแบบรักสนับสนุน การอบรมเดี่ยงดูแบบควบคุณ การอบรมเดี่ยงดูแบบใช้เหตุผล การอบรมเดี่ยงดูแบบพึงตนเร็ว และการอบรมเดี่ยงดูแบบตามใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีไทยมีความสำคัญต่อคนไทยด้วยวรรณคดีเป็นบันทึกที่สะท้อนวิถีชีวิตและสภาพสังคมไทยได้อย่างชัดเจนผู้อ่านจะได้รับคติสอนใจแบ่งคิดและปรัชญาที่มีอยู่ในวรรณคดี นอกจากนี้วรรณคดียังเป็นคำที่มีผู้กล่าวถึงมากไม่ว่าจะในลักษณะของการแต่งที่มีวรรณศิลป์หรือในแง่มุมของคุณค่าทางด้านสังคมที่เป็นภาพสะท้อนสังคมในสมัยนั้น ได้เป็น อย่างดีวรรณคดีหลายเรื่องได้สะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ทางอารยธรรมของตัวละครในด้านต่างๆ ของมนุษย์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการอบรมเดี่ยงดู ซึ่งมีผู้ศึกษาวรรณคดีในหลายแง่มุม ในการศึกษาวรรณคดีนอกจากจะได้เรียนรู้เรื่องราวของวิถีชีวิต วัฒนธรรม อารยธรรม ความรู้สึก ของมนุษย์ผ่านตัวอักษรของกวีที่เรียนรู้เรื่องถ้อยคำได้อย่างสวยงามแล้วนั้น วรรณคดียังช่วยกล่อมเกลาและยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น เกิดความงอกงามทางสติปัญญา วรรณคดีเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม วรรณคดีหลายเรื่องให้ข้อคิดและคำสอน ได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความนิสัยทางอารมณ์ของตัวละครมีค่อนข้างน้อยในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านอื่นๆ มีมากแต่ในเรื่องความนิสัยทางอารมณ์มีค่อนข้างน้อย เช่น การวิเคราะห์ตัวละคร ในเรื่องขุนช้างขุนแผนด้วยการใช้หลักการทางจิตวิทยาเป็นแนวทางในการศึกษาวรรณคดี วิจารณ์มีความน่าสนใจ การนำไปประดิษฐ์เรื่องความนิสัยทางอารมณ์ที่แสดงออกอันเป็นพฤติกรรม ด้านลบที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคนอันมีผลจากการเดี่ยงดูในวัยเด็กใช้ในการวินิจฉัยตัวละคร ดังจะ

เห็นได้ว่าบทเสภาบุนช้างบุนแพน นั้นมีคุณค่าในการสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคม และวัฒธรรมในทุกๆ ด้าน ทำให้นักวิชาการผู้วรรณคดีหลายท่านสนใจศึกษาอย่างกว้างขวางทั้งในรูปแบบงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตัววิชาการและบทความ ดังเช่น ชาลีรา สัตยาวัฒนา (2513) ศึกษาวรรณคดีไทยโดยใช้แบบแผนของวรรณคดีแบบตะวันตกมาใช้ศึกษาในงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การนำวรรณคดีวิชากรณ์แพนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทย” ศึกษาโดยการนำเอาบุนช้างบุนแพนมาเป็นกรณีตัวอย่างของการใช้แบบแผนวิชากรณ์วรรณคดีตะวันตก ด้วยการใช้จิตวิทยาในการวิเคราะห์ตัวละครในเรื่องบุนช้างบุนแพน ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครเอกในเรื่องทั้งชายและหญิงต่างมีสัญชาตญาณมุ่งตัวที่ค่อยบ่งการให้ตัวละครมีพฤติกรรมต่างๆ ที่มุ่งทำร้ายหรือทำลายบุคคลอื่น หรือไม่เกิดนองลงตลอดเวลา พฤติกรรมของตัวละครเอก เช่น บุนแพน สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ตรงตามหลักจิตวิทยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักของความก้าวหน้าที่แสดงออกมากทั้งในความคิด คำพูด และการกระทำซึ่งแสดงออกมาย่างชัดเจนยิ่งกว่าตัวละครอื่น

ศักดา ปันเนนเพ็ชร์ (2517) ศึกษาเรื่อง “คุณค่าเชิงวรรณคดีในเรื่อง บุนช้างบุนแพน” โดยวิเคราะห์ในด้านความเป็นมาของเรื่อง อธินายลักษณะของเรื่อง วิเคราะห์คุณค่าในเชิงกวินิพนธ์ แก่นเรื่องลักษณะนิสัยตัวละครที่สำคัญ ในด้านการศึกษาตัวละครพบว่า “กวีได้เสนอตัวละครและพฤติกรรมของตัวละครหลายแบบแตกต่างกัน พฤติกรรมของตัวละครเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยในอดีตและให้แนวคิดอันเป็นคติแก่ผู้อ่าน ในตอนท้ายของบทวิเคราะห์ผู้วิเคราะห์ได้กล่าวถึงความสำคัญของพุทธศาสนาในสังคมไทยในอดีตกล่าวถึงพุทธประชญาที่สำคัญอีกด้วย”

ประจักษ์ ประภาพิทยากร (2527) ได้วิจัยเรื่องพระเอกในวรรณคดีคลาสสิกของไทย บุนแพน : พระเอกนักรบ กล่าวว่า บุนแพนเป็นนักรบ ช่างสังเกต มีความอดทน ไฟใจในการศึกษา มีวาจาอ่อนหวานนุ่มนวลต่อผู้เป็นมิตร มีความจริงรักภักดีต่อพระมหาภัยตระกูล ซึ่งทรงต่อเพื่อนน้ำมิตร เจ้าชู้ กล้าหาญ เนี่ยนขาด ตัดสินใจริ่ว

นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละครที่เกี่ยวข้องกับการเดียงคุณและความคาดทางอารมณ์ เช่น วีระเกียรติ รุจิรกุล (2531) ได้ศึกษา วิจัยเกี่ยวกับตัวละครในวรรณคดี เรื่อง “การวิเคราะห์การอบรมเดียงคุณที่ได้รับและพฤติกรรมของตัวละครเอกในวรรณคดีไทยสมัยรัชกาล ที่ 2” สรุปผลได้ว่าบุคคลที่อบรมเดียงคุณตัวละครเอกในเรื่อง มีมารดา พี่เดียงและแม่นเป็นผู้อบรมเดียงคุณมากเป็นอันดับที่ 1 บิดา เป็นอันดับที่ 2 และญาติ ครูอาจารย์ นักบุญ เป็นอันดับ 3 ซึ่งการอบรมเดียงคุณจะส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมของตัวละคร เช่น บุนแพนเป็นคนรักอิสระ เจ้าชู้ รักง่าย เพราะได้รับการอบรมเดียงคุณแบบปล่อย笠ละทิ้ง วันทองแสดงพฤติกรรมอันเกิดจาก

การอบรมเดี่ยงคูแบบอัตตาชีป์ไทย อิเหนาแสดงพฤติกรรมเอาแต่ใจตน “ไม่คำนึงถึงความรู้สึกผู้อื่น เพราะได้รับการเดี่ยงคูแบบปกป่องคุ้มครอง เป็นต้น

รายงาน ศรีกาญจนเพริศ (2540) ที่ศึกษาการถ่ายทอดความหมายความฉลาดทางอารมณ์ ในครอบครัวทัศน์หลังข่าว ซึ่งผลการวิจัยพบว่าครอบครัวทัศน์หลังข่าวมีการถ่ายทอดแนวคิดเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ และมีการถ่ายทอดลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ออกมาทั้ง 5 ลักษณะ ในระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือ พบลักษณะความสามารถในการรับรู้อารมณ์ผู้อื่น (Empathy) มากที่สุด รองลงมา คือ ความสามารถในการบริหารและจัดการกับอารมณ์ของตนเอง (Self regulation) ความสามารถในการตระหนักรู้ในตนเอง (Self awareness) ทักษะในการเข้าสังคมหรือทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Social skill) และความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ(Motivation) ตามลำดับ โดยลักษณะความฉลาดทางอารมณ์เหล่านี้ถูกถ่ายทอดผ่านพฤติกรรมของตัวละครซึ่ง ปรากฏทั้งพฤติกรรมที่สอดคล้องและพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ โดยส่วนใหญ่ตัวละครเอกฝ่ายดีของเรื่องมักมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ ในทางกลับกันตัวละครเอกฝ่ายร้ายจะมีพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ ส่วนตัวละครประกอบนั้น พนับว่า ตัวละครประกอบฝ่ายดีอาจมีพฤติกรรมที่สอดคล้อง กับลักษณะความฉลาดทางอารมณ์หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะนิสัยที่ถูกกำหนดมา ส่วนตัวละครประกอบฝ่ายร้ายจะมีลักษณะพฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะความฉลาดทางอารมณ์โดยสิ้นเชิง

วันจุฬา ครลัมพ์ (2550) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละครใน นานาภัยที่ได้รับ รางวัลวรรณกรรมยอดเยี่ยมแห่งชาติเชียง (ชีไรต์) ผลการวิจัย พบว่า นานาภัยทั้ง 9 เรื่อง ปรากฏ ลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น การตระหนักรู้และความคุ้มครอง ของตนเอง การมีความซื่อสัตย์และยึดมั่นในศีลธรรม การเลิ่งเห็นถึงคุณค่าตนเอง การรู้จักการสร้าง แรงจูงใจให้สัมฤทธิ์การมีความคิดเริ่มสร้างสรรค์เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การรู้จัก ข้อจำกัดของตนเองและการวางแผนตัวที่เหมาะสมกับฐานะการเสียสละเพื่อส่วนรวม การมีความมั่นใจ ในศักยภาพของตนเอง การมีไหวพริบปัญญา การตระหนักรู้ถึงอิทธิพลทางสังคมและการเมืองเพื่อ เสริมทักษะการเป็นผู้นำ ความสามารถจัดการอุปสรรค ได้อย่างเหมาะสม การเอื้อเพื่อเพื่อและ สามารถสร้างพลังความสามัคคีในสังคม

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีข้างต้นนี้ ทำให้เห็นว่า yang ไม่เคยมีผู้ใดเคยร่วบรวม และศึกษารวรรณคดีไทยในเชิงวิเคราะห์พฤติกรรมที่แสดงออกในด้านความฉลาดทางอารมณ์ของตัว ละครค้านต่างๆ ในการวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละครโดยใช้แบบแบนวัดความฉลาดทางอารมณ์เป็น เครื่องมือในการวิเคราะห์ จะทำให้การศึกษาพฤติกรรมตัวละครเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการวิจัยดังกล่าวนี้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร การแสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆของตัวละครเบรี่ยนเสมือนตัวแทนของมนุษย์ พฤติกรรมที่ตัวละครแสดงออกย่อมเหมือนกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออก หากเข้าใจถึงพฤติกรรมที่แสดงออกมาจะสามารถแก้ปัญหาค่าทางฯ ได้ด้วยสติปัญญา รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมีสัมพันธภาพที่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของครอบครัวที่มีผลต่อการเลี้ยงดู ดังนี้

รัตนยา ยัณฑิพย์ (2522) ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเด็กดูแล พฤติกรรมการตอบสนองระหว่างบุคคล และการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. เด็กที่ได้รับการอบรมเด็กดูแลแบบฝึกให้พึ่งพาตนเอง และแบบการยับยั้งการพึ่งพาตนเอง มีพฤติกรรมการตอบสนองระหว่างบุคคล ในลักษณะการแก้ปัญหาไม่ต่างกัน

2. เด็กที่ได้รับการอบรมเด็กดูแลแบบฝึกให้พึ่งพาตนเอง มีการปรับตัวดีกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมแบบยับยั้งการพึ่งพาตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กันตวรรณ นิสมสาร (2544) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเด็กดูในรูปแบบที่แตกต่างกันตามการรับรู้ของตนพบว่า

1. เด็กที่ได้รับการอบรมเด็กดูแบบดูแลเอาใจใส่มีคะแนนเฉลี่ยความคลาดทางอารมณ์ สูงกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเด็กดูแบบใช้อำนาจควบคุม การอบรมเด็กดูแบบรักตามใจ และการอบรมเด็กดูแบบหอดหึ้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความแตกต่างระหว่างเพศไม่มีผลต่อความคลาดทางอารมณ์

3. คะแนนความคลาดทางอารมณ์ของเด็กมีความสัมพันธ์กับคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กที่ประเมินโดยครูประจำชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สายฝน จันทะพร (2546) ศึกษาอิทธิพลของครอบครัวและกลุ่มเพื่อนที่มีต่อความคลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นตอนปลาย ศึกษาเปรียบเทียบเฉพาะกรุ๊ปนักศึกษาชายหญิงชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ศูนย์รังสิต) ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ เชื้อชาติ สาขาวิชาที่ศึกษา ที่พักอาศัยปัจจุบัน และจำนวนพี่น้องที่ต่างกัน ไม่มีผลต่อความคลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่าง แต่ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อความคลาดทางอารมณ์ได้แก่ เพศ ศาสนา แหล่งที่มาของเงินค่าใช้จ่ายประจำต่อเดือน โดยพบว่า

1.1 เพศหญิง มีความคลาดทางอารมณ์ในภาพรวม มากกว่าเพศชาย โดยในด้านดีการควบคุมอารมณ์และความต้องของตนเอง ความเห็นอกเห็นใจและความรับผิดชอบ มากกว่าเพศชาย

ในขณะเดียวกันนั้นจะมีความคลาดทางอารมณ์ในด้านการรู้จัก/มีแรงจูงใจในตนเองมากกว่า เพศหญิง

1.2 ศาสนา กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลาม จะมีความคลาดทางอารมณ์ในด้าน การรู้จัก แรงจูงใจในตนเองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์

1.3 ค่าใช้จ่ายประจำเดือนกลุ่มตัวอย่างที่มากกว่า 5,000 บาท มีความคลาดทางอารมณ์ ในด้านก่อ ด้านการรู้จักมีแรงจูงใจในตนเอง ด้านการตัดสินใจแก้ไขปัญหาและด้านความภาคภูมิใจ ในตนเองมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่ต่ำกว่า

2. อิทธิพลของครอบครัวและกลุ่มเพื่อนต่างมีอิทธิพลต่อความคลาดทางอารมณ์ของกลุ่ม ตัวอย่างในระดับความเข้มข้นที่ต่างกัน โดยพบว่า กลุ่มเพื่อนมีผลต่อความคลาดทางอารมณ์ของ กลุ่มตัวอย่างในระดับมากกว่าทุกด้านได้แก่ ลักษณะทางการเดือดคนเพื่อน กระบวนการคิดการ ตัดสินใจและสภาพภาวะอารมณ์ กิจกรรมและความสนใจ การเลียนแบบพฤติกรรม ในขณะที่ครอบครัว มีผลต่อความคลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างน้อยกว่ากลุ่มเพื่อน โดยมีผลต่อความคลาดทาง อารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างเพียง 2 ด้าน ด้านการอบรมเลี้ยงดู และด้านขนาดลักษณะของครอบครัว นอกจากครอบครัวและกลุ่มเพื่อน ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าตัวของกลุ่มตัวอย่างและสิ่งแวดล้อม รอบตัวของกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่ามีส่วนส่งเสริมความคลาดทางอารมณ์ร่วมด้วย และที่ สำคัญลักษณะครอบครัวที่กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่ามีส่วนส่งเสริมความคลาดทางอารมณ์คือ ครอบครัวที่ให้ความเข้าใจและให้เหตุผลในการอบรมเลี้ยงดู ส่วนกลุ่มเพื่อนความมีลักษณะของโลก ในแบบดี และให้กำลังใจให้คำปรึกษาที่ดีโดยยอมรับว่าในขณะนี้กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลมากกว่า ครอบครัว

นลินี กินวงศ์ (2551) ศึกษาความคลาดทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนจังหวัด อำนาจเจริญ ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะทางอารมณ์ของเด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอำนาจเจริญ มีความคลาดทาง อารมณ์ด้านดี ด้านก่อ ด้านสุข และรวมทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

2. เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา รายได้ของ ครอบครัว ลักษณะความเกี่ยวข้องกับเด็ก และรูปแบบการเลี้ยงดู ของบิความารดา หรือผู้ปกครอง พนว่ามีความคลาดทางอารมณ์ด้านดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา และรูปแบบการ เลี้ยงดู ของบิความารดา หรือผู้ปกครอง พนว่ามีความคลาดทางอารมณ์ด้านก่อ แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อจำแนกตามรายได้ของครอบครัว และรูปแบบการเลี้ยงดูของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง พบร่วมกันที่มีความหลากหลายทางอาชญากรรมที่ด้านสุข แต่ก่อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา รายได้ของครอบครัว และรูปแบบการเลี้ยงดู ของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง พบร่วมกันที่ด้านรวม แต่ก่อต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. เด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส อาชีพและลักษณะความสัมพันธ์ของบิดามารดา พบร่วมกันที่ด้านเก่ง ด้านสุขและด้านรวม ไม่แตกต่างกัน

Shapiro (1997 อ้างถึงใน ชนมน สุขวงศ์, 2543) ศึกษาการเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางอาชญากรรมของเด็ก พบร่วมกันที่เด็กพ่อแม่เลี้ยงดูลูก แบบให้ความรัก พ่อแม่จะรู้จักความพอดี มีการยึดหยุ่น ไม่เข้มงวดจนเด็กขาดสักยกภาพในตนเอง หรือปล่อยปละละเลยจะให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา แต่ไม่ควบคุมหรือออกคำสั่ง เมื่อเด็กทำผิดจะมีการชี้แจงเหตุผล เด็กจะมีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล มีความมั่นคงทางอาชญากรรม หนักแน่น ควบคุมอาชญากรรมและปรับตัวได้ดี และศิริพร นพกิจ (2545) ศึกษาเอกลักษณ์แห่งคน การอบรมเดี้ยงดูและจิตลักษณะบางประการของนักเรียนที่มีพฤติกรรมปกติและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเป็นปัญหา พบร่วมกัน การอบรมเดี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นการอบรมเดี้ยงดูทางบวก มีผลทางบวกกับการคิดอย่างมีเหตุผลรอบด้าน นั่นคือหากว่าเด็กได้รับการอบรมเดี้ยงดูแบบนี้มากเท่าใดก็จะมีการคิดอย่างมีเหตุผลสูงขึ้นเท่านั้น สถาคลด้องกับการศึกษาของ Baldwin (ศิริพร นพกิจ.2545; อ้างถึงใน Baldwin.1948) พบร่วมกัน การอบรมเดี้ยงดูแบบใช้เหตุผลทำให้เด็กเป็นคนวางแผนการ ในการกระทำจะมีการคิด ไตร่ตรอง มีความรับผิดชอบในตนเอง ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่เดี้ยงดูแบบไม่มีเหตุผลเด็กจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ขาดทักษะในการแก้ไขปัญหา ขาดความรับผิดชอบและขาดความคิดสร้างสรรค์

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปว่า องค์ประกอบของความคลาดทางอาชญากรรมไม่ว่าจะเป็นแนวคิดของนักจิตวิทยาหรือนักการศึกษาส่วนใหญ่จะนิยมศึกษาใน 5 ประเด็น คือ การเข้าใจตนเอง การบริหารจัดการกับอาชญากรรมตนเอง การเข้าใจผู้อื่น การสร้างแรงจูงใจ และการมีมนุษย์สัมพันธ์ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้องค์ประกอบตามแนวคิดของโภกแรม ซึ่งมีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือการตระหนักรู้ตนเอง การควบคุมตนเอง การสร้างแรงจูงใจ การเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทักษะทางสังคมและของกรมสุขภาพจิตมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ดี เก่ง มีสุข

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่ารูปแบบการอบรมเดี้ยงดูของบิดามารดาต่อบุตรเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง บิดามารดา ที่เดี้ยงดูบุตรด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย จะส่งผลให้บุตร มีพฤติกรรมที่ดี

สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ตรงกันข้ามหากบิดา มารดาเลี้ยงคุณตรด้วยรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ก็ส่งผลให้บุตรมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งจะส่งผลถึงการปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและรวมถึงพัฒนาการด้านต่างๆ ของบุตรด้วย

